

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛІПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2014 рік

№ 8 (277)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Ворухе

НЕЗАЛЕЖНА

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович-Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ШЕПЕЛЄВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ТОВОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Іосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕИКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦ Ірина – коректор.

Представництво редакції:
у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
у США: Bahriyalu Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
з редакційних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;
у Румунії: Riteo Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC, Australia — 3046 T.& Fax: 03.93061997;
у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielski Podlaski, Polska;
Кольпортен на США та Мексику: Barion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J., 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса: журналу «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com
Наша веб-сторінка: www.borysten.com
Читайте нас на facebook за адресою:https://www.facebook.com/borysteninfo
Серія КВ, реєстр, номер 16084-4556 ПР Рік видання двадцять третій.
ЗАСНОВНИК: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариства шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. ВИДАВЦІ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.
Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.
Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.
Формат 60/84/8, друк офсетний.
Умов друк. арк. 4,65. Тираж 1500.
Друк ФОП Кругляк І.С. Свідоцтво ДП № 160-р від 16.05.2013

УКРАЇНО, ти моя молитва...
Василь Симоненко
ЗБІРНИК

ПРАПОР

Прапор — це державний символ
Він є в кожній державі;
Це для всіх — ознака сили,
Це для всіх — ознака слави.

Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє — небо, жовте — жито;
Прапор цей оберігаєм,
Він — святиня, знають діти.

Прапор свій здійсмаєм гордо,
Ми з ним дужі і єдині,
Ми навіки вже — народом,
Українським, в Україні.

Н. Поклад

-ЗМІСТ-

Прокламація з нагоди Дня Незалежності України - 1 стор.

Дмитро Кошка: «Ми ведемо конкретну боротьбу» - 2 стор.

На Всеукраїнських відкритих змаганнях з автотельного спорту серед учнівської молоді команда Дніпропетровської області стала Чемпіоном України; Команда «Дніпро» посіла перше місце на XIII Міжнародному Фестивалі повітряних змійв «Кольорове небо-2014» - 4 стор.

До Дня незалежності України у криворізькому дошкільному закладі №164 пройшов Фестиваль творчих ідей - 5 стор.

ПРО СТРАЖДАННЯ - 6 стор.

Педагоги Дніпропетровщини готуються до нового навчального року - 7 стор.

Рядовий Петро Сирота: «Український народ - надзвичайний» - 8 стор.

Дошкільнята Криворіжжя підтримали українських військових - 9 стор.

Чужої біди не буває - 10 стор.

«Молоді художники Дніпропетровська – молодим літераторам міста» – співпраця продовжується - 11 стор.

Донецька Шевченкіана у датах і подіях: 1851-2014 - 12 стор.

РЕФЛЕКСІЇ ДО 125-річчя ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ КОНСТРУКТОРА - ІГОРА СІКОРСЬКОГО - 15 стор.

Коли для Росії настане день розплати? - 17 стор.

«Петриківський розпис» розквітає під пензлем учнів професійно-технічного училища № 79 Дніпропетровської області - 19 стор.

Храм поезії і почуттів у віршах Оксани Маковець - 20 стор.

Під знаком «Х» - 22 стор.

Гурген Баренц - 23 стор.

Скупий тесть і примхливий зять - 26 стор.

Вірний пес - 27 стор.

«ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ» - 28 стор.

Золота Пектораль - 30 стор.

«ВІСТІ З ДІАСПОРИ»

Прокламація з нагоди Дня Незалежності України

28 липня 2014 в приміщені мерії Норт Порту, Флорида, мер міста Джим Бушер прочитав офіційну Прокламацію з нагоди 23-ої річниці Незалежності України, яку українці традиційно відзначають 24 серпня.

Голова Українського громадського комітету в Норт Порті Рома Гуран подякувала голові і членам міської ради за їхню підтримку протягом року. А голова Українсько-Американського клубу Південно-Західної Флориди Дарія Томашоська з подякою прийняла Прокламацію і згадала про довголітню боротьбу українського народу за незалежність і про сучасну ситуацію в Україні та агресію Росії.

На цю важливу імпрезу прибуло багато членів української громади у вишиванках, а українсько-американські ветерани були присутні зі своїм командиром Євгеном Томашоським в уніформах.

Віра БОДНАРУК, професор
Фото Віктора ЛІСНИЧОГО

Дмитро Кошка: «Ми ведемо конкретну боротьбу»

29-річний дніпропетровець, випускник-еколог НГУ, за плечима якого аспірантура, Дмитро Кошка чотири місяці тому був мобілізований для захисту України. Під час виконання важливого спецзавдання Дмитро отримав осколочне поранення обох ніг і зараз знаходиться на лікуванні в Обласній клінічній лікарні ім. Мечникова. За героїзм на неоголошеній війні Дмитро удостоєний нагороди – ордена ім. Богдана Хмельницького III ступеня. Указ вже підписаний, а саму нагороду, як заведено, воїну вручатимуть представники уряду.

Журналістка Валентина Шабетя побувала у лікарні, де їй мала розмову з Дмитром Кошкою – героєм нашого часу.

ПРО КРУТИЙ ХАРАКТЕР МАЙБУТНЬОГО МОЛОДОГО КОМАНДИРА

Зазначимо, що свій крутий характер Дмитро показав ще коли отримав першу повістку до райвійськомату. Цілу групу чоловіків тоді «промаринували» майже добу в одній з військових частин і відпустили додому. Майже у кожного знайшли якісь проблеми зі здоров'ям: когось турбував зір, когось – суглоби. Дмитро пішов «прояснити» ситуацію до Жовтневого РВК, де заявив: «Якщо треба, то викликайте по-справжньому!» Дмитро вважає, що рядок «Алергія» в його анамнезі не є причиною «відмазки» від участі у бойових діях. До речі, вже потім на фронті жодного разу він не відчув симптомів хвороби.

Другою повісткою Дмитра викликали для несення служби у 20 батальйоні територіальної оборони Дніпропетровська. Молодшого лейтенанта, випускника військової кафедри НГУ Кошку призначили командиром стрілецького взводу і вже на п'ятий день несення служби відправили у першу «гарячу» точку. Каже, коли дізнався, що їде на Схід, не було ані страху, ані стурбованості, натомість було усвідомлення того, що це його робота і обов'язок.

КОМАНДИР ПОВИНЕН ДАВАТИ ВИВАЖЕНІ НАКАЗИ

За чотири місяці склалася ціла географія «гарячих» точок, взвод постійно переслідувала небезпека. Але Дмитрові є чим пишатися: «Мій підрозділ воює в АТО без втрат! Я став, на жаль, першим пораненим у своєму ж підрозділі». Звичайно, честь і хвала такому командирові, який дуже виважено приймав рішення, усвідомлюючи, що за кожним наказом стоять люди.

- В одному місті чеченці захопили будівлю, знищили одного з міських керівників. Перед нами було поставлене завдання очистити містечко від терористів. Люди не знали, що до влади у їхньому місті прийшли чужинці, бо все проходило досить стрімко. Терористи навіть не встигли закріпитися, а ми вже були там. За чітко вибудованою схемою спецоперація по припиненню насильства була вико-

нана, хоча люди кидали на нас пляшки, називали «загарбниками». Одна жіночка сказала: «Ти дивися, він навіть російською розмовляє!». Я показував своє офіцерське посвідчення, але вона не реагувала. Люди обдурені пропагандою сусідньої держави. Лише своїми вчинками воїни мали довести, що ми - національна армія і прийшли допомагати людям. І це стовідсотково нам вдавалося, - розповідає Дмитро.

НА ВІЙНІ, ЯК НА ВІЙНІ

На поставлене запитання – за що Дмитрові Кошці недовзі буде вручено високу нагороду? - хлопець відповідає дуже стримано, без зайвих емоцій, з гідністю. Запали в душу його слова:

- Ми там (в зоні АТО) живемо, захищаємося, захищаємо, виживаємо, але не тільки, щоб вижити. Ми ведемо конкретну боротьбу.

Підрозділ Дмитра Кошки почав свою ходу з Великоновосілківського району, який, на щастя, не був окупований. Хлопець розповів історію знайомства з тамтешнім літнім чоловіком, який постійно дзвонив Дмитрові і доповідав, що у них все нормально, всі за Майдан, за Україну. Коли терористи у районі все ж захопили будівлю, дідусь подзвонив відразу. Щоправда, взвод Кошки тоді був на завданні, і в район надіслали спецбатальйон «Донбас», який легко справився із сепаратистами, одночасно провівши «виховну» роботу з місцевою міліцією. Так завдяки лише одному дідусеві частина Донеччини unikла війни.

За чотири місяці, проведених в зоні АТО, стрілецький підрозділ успішно виконав низку спецзавдань. Особисто їй командир відзначився, провівши «залікове» затримання особливо важливої особи з боку сепаратистів.

Багато часу взвод провів на блок-постах, тому доводилося спілкуватися з місцевими жителями. Дмитро підкреслює, що «місцеві» любили їх. Через два дні після їхнього приходу на місце приносили їжу, хоча спочатку «ізнєверами» називали.

- Більшість людей там обдурена російською пропагандою, - каже Дмитро. Є такі, що рвуться до влади, інші проплачені, дехто ідейний, але більшість – обдурена. Важко з ними спілкуватися, знаючи, що вони щодня

дивляться телевизор, з якого тільки й чути розповіді про київську хунту. Стабільно нас там називають «карателями», хоча нікого з мирних людей ми не вбивали.

У зоні АТО молодий командир виявив неабиякі організаторські здібності. Його взвод постійно був забезпечений стрілецькою зброєю і патронами. З необхідної бойової техніки у підрозділу Кошки також все було. А під кінець за взводом закріпили ще й танки, й додаткові навороти (це секретна інформація). До речі, забезпечення для взводу командир сам «вибивав». Підкреслимо, що з батальйонного, тобто державного майна особисто у Дмитра був лише автомат. Форму, берці і каску він придбав за власний кошт, бронезилет отримав від спонсорів.

ЖОДНОГО РАЗУ НЕ БУЛО СТРАШНО

Поранення Дмитро отримав під час виконання особливої спецоперації. Треба було втримати важливу точку, за яку раніше полягло чимало побратимів. Її постійно обстрілювали терористи. «Давай, Кіт, бери її й закріплюйся!» - приблизно так звучав наказ. (Псевдонім «Кіт» - це пам'ять про заст. комбата, який сказав, що «Кошка» тут не підходить. Будеш «Котом» - ред.). Дмитро згодився з умовою, що його хлопцям дадуть відпочинок, бо до цього вони по три доби рили окопи, а їх знову кудись пересували. Взвод завдання виконав, закріпився за допомогою інших підрозділів, які його прикривали. Якби підрозділ Дмитра Кошки відступив, то почався б наступ на всіх. Але цього не сталося, і тоді вороги почали шалений мінометний обстріл. Дмитро відчув, як його ноги ніби накрило гарячою мокрою ганчіркою. Це осколки потрапили в обидві ноги й пропекли м'які тканини... Джгутами йому перев'язали ноги і відправили до районної лікарні.

- До речі, цікава деталь: ту лікарню районну хотіли закрити, а там скільки наших хлопців врятували! Важливо зараз «розтрюбити», що не можна ліквідувати лікарні, а навпаки – вдихнути в них нове життя, - розповідає Дмитро. – Якби там мені не зробили операцію, я б втратив ноги. Причому оперували під місцевим наркозом. Єдине, що боліло, - обезболювальні ін'єкції.

У лікарні ім. Мечникова хлопцеві зробили повторну операцію по видаленню залишків осколків. Він лежить в окремій палаті, за ним доглядає його дівчина Катя, провідують тато й мама, друзі. Життя нормалізується, але всі думки там – на Сході, де залишився його стрілецький взвод.

Жодного разу, запевняє хлопець, на тих землях, які хтось дозволив називати собі «Новоросією», він не відчував страху. Якщо ти все зробив вірно, то є шанс вижити. Скільки він не запитував бійців, нікому не було страшно.

Деякі речі нині просто дивують Дмитра. Він описує ситуацію, коли його - пораненого і прооперованого - везуть в машині швидкої допомоги. Вмикають кондиціонер, медсестра запитує: «Може, тепліше зробити на пару градусів?»

- Для мене було це легким шоком – що значить на пару градусів?! Чотири місяці лазиш у бронезилеті, у цьому шматку металу, обтягнутому калімамом, тіло не дихає. При цьому ти повинен виглядати красиво, бути акуратним і погеленим. Як мінімум футболка повинна прикривати бронезилет, бо ти – представник офіцерського складу української армії і стоїш на блок-посту. Весь час ти знаходишся просто неба: вдень проклінаєш спеку, вночі мерзнеш, але до всього швидко звикаєш. Не можеш прийняти душ або хоча б водою облитися. А тут тебе раптом запи-

тують, може, тобі на пару градусів змінити температуру? Це штучна проблема, а на війні все по-справжньому...

СКІЛЬКИ ТРИВАТИМЕ АТО?

- Якби ніхто не гальмував, то максимум – місяць, - каже командир Дмитро Кошка. - Донецьк практично звільнений. Донеччани жаліються на терористів, бо ті грабують, вбивають, гвалтують. Там постійні історії. Одна з них така: виїжджала молода сім'я з двома діточками п'яти і шести років з Донецька. Терористи забажали, щоб татусь призовного віку пішов воювати в армію ДНР. Він не згодився. ДНРівці розстріляли двох дітей на очах батьків...

Або, наприклад, взяли ми місто, стали двома блок-постами, - продовжує Дмитро. - На відміну від нас терористи ставлять блок-пости в середині міста, щоб поряд було більше мирних жителів. Українська армія робить все по максимуму, щоб люди звідти роз'їхалися, а далі без варіантів - буде штурмувати. Хто постраждає, тому не по-везло. Є мінометний снаряд, у нього радіус враження 200 метрів, 400 м – політ осколків. Якщо ти бачиш, що біля тебе терорист, немає чого тертися біля нього.

Коли з установок залпового вогню «Град» по нас стріляють, то ми розуміємо, що терористи не могли зліпити їх з чогось. Це серйозна зброя, яка «покриває» велику територію. Я бачив, як по місту стріляють «Градом». Вранці ми прокинулися від пострілів, почали тікати в окопи. Не встигли добігти й побачили, як по місту пройшли лінії пострілів. Місто в диму і вогні, його повністю розносить. Цинізму окупантів немає меж. Вони хочуть показати населенню, що ми підійшли і знищуємо місто. Вони з успіхом могли й нас покласти.

Я на себе взяв обов'язок повернути хлопців живими, - продовжує розповідати Дмитро. – Вони зараз залишилися у прикордонному містечку, ми там вже все взяли, тепер черга за Донецьком. Мої бійці тримаються, телефонують, все нормально. Демократію я розвів у своєму взводі, тому тільки я й зможу умовити виконати якийсь наказ. Якби був нормальний зв'язок, то я б і командував звідси...

ПРО ТЕ, ЩО ДАЛА ВІЙСЬКОВА КАФЕДРА

- Кафедра дала базові поняття. Я відчувився на офіцера-танкіста багато часу тому, але мене поставили командиром стрілецького взводу. Розставити три танки або велику групу людей – це різні речі. Воєнна спеціальність має цифровий шифр. У військоматі, якщо одна цифра їм не підходить, її замінюють іншою, і от ти вже й «підійшов».

Практики на місці було мало, але базові знання допомогли. Хоча важливий бойовий дух.

Один боєць намагається повернутися в зону АТО, а в нього плече вибите і випадає під час різких рухів. Це боляче, але він пішов воювати. Коли плече знову вибило, то під загальним наркозом його вправили. Хлопець бажає повернутися в діючу армію, а його хочуть демобілізувати. Питання не в тому здоровий ти чи ні? Хтось же повинен це робити! Якщо зараз наберуть молодих -зелених, то будуть страшні втрати...

На останнє запитання журналіста: «Коли хлопець захищатиме кандидатську дисертацію?» - вже тепер лейтенант Дмитро Кошка відповів:

- Така ситуація в країні, що зараз важливіша АТО.

Інтерв'ю взяла Валентина Шабетя
Фото з особистого архіву
Дмитра Кошки (Instagram) і Валентини Шабеті

На Всеукраїнських відкритих змаганнях з автотельного спорту серед учнівської молоді команда Дніпропетровської області стала Чемпіоном України

На Всеукраїнських відкритих змаганнях з автотельного спорту (радіокеровані моделі) серед учнівської молоді команда Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді (ДООЦНТТ та ІТУМ) посіла I місце і стала Чемпіоном України з автотельного спорту.

Змагання проходили з 12 по 19 серпня 2014 року в м. Одесі на базі оздоровчого табору «Чайка».

У змаганнях прийняли участь 52 учасника – а це 8 команд з різних областей України: Житомирська, Миколаївська, Львівська, Київська, Дніпропетровська, Черкаська, Хмельницька, Донецька. Команди змагалися з 8 видів спортивних моделей: РЦА, РЦБ, ДТМStandart, ДТМstok, РЦЕ-10, РЦЕ-12, Багі 2ВДст, Багі 4ВДст.

Місця було розподілено наступним чином:

I місце посіла команда Дніпро-

петровської області, II-е – команда м. Києва; III-є – команда м. Черкаси.

Чемпіоном України в особистому заліку в трьох класах моделей став вихованець ДООЦНТТ та ІТУМ Ігор Старіков. В 2-х класах моделей чемпіонство отримав Данило Резников (м. Нікополь).

Призерами Всеукраїнських змагань стали Ігор Старіков, Данило Резников та павлоградець Владислав Глуховченко.

За інф. ДОН ДОДА

Команда «Дніпро» посіла перше місце на XIII Міжнародному Фестивалі повітряних зміїв «Кольорове небо-2014»

З 21 по 28 липня в місті Скадовську Херсонської області проходив XIII Міжнародний Фестиваль повітряних зміїв «Кольорове небо-2014».

У Фестивалі прийняли участь 14 команд з різних об-

ластей України. 60 учасників представили на розгляд журі більше 300 різноманітних моделей. Конкурсне журі фестивалю оцінювало полети плоских, коробчатих і м'якооболонних, а також керованих повітряних моделей, змійкових потягів і нічні полети літунів.

Вже шостий рік поспіль збірна команда Дніпропетровської області «Дніпро» посіла призове – перше місце.

Всі члени команди зайняли призові місця у різних видах змагань. Перше місце посіли – Роман Кондратенко, Микита Ткалик, Гліб Дзигар, Данило Рошин, Євген Бергвий. На другому місці – Дмитро Волков, Іван Архипен-

ко, Владислав Максименко. Третє місце – у заліку Микити Кондратенка.

Честь Дніпропетровського регіону захищали ще 3 команди: «Рудана» і «Терни» (м. Кривий Ріг) та «Форсайт» (м. Першотравенськ).

За інф. ДОН ДОДА

До Дня незалежності України у криворізькому дошкільному закладі №164 пройшов Фестиваль творчих ідей

До Дня Незалежності України під гаслом «Рідний край знати – свій народ шанувати» у криворізькому дошкільному закладі №164 пройшов Фестиваль творчих ідей, в якому приймали участь педагоги, діти та батьки.

У рамках фестивалю легко й цікаво пройшли різноманітні заходи. Змістовними були бесіди з дітьми та батьками на патріотичні теми: «Що ми називаємо Батьківщиною», «Рідна земля й у жмені мила», «Ми маленькі діти на Землі великій», «В дружбі жити - не тужити» тощо.

Художнє слово допомогло вихователям зацікавити малюків, поєднати сучасність з легендами та бувальщинами минулого за творами В.О. Сухомлинського.

Вихователі провели з дошкільниками різні вправи та ігри: «Все прекрасне на планеті збережемо», де діти вивчали правила справжнього громадянина України, «Мандрівка світом», під час якої знайомили з картою світу та знаходили разом з вихователем свою державу, «Будемо дружити».

Відчуті та прийняті культурно-історичні традиції українського народу допомогла музична сторінка фестивалю «Українська співаночка», під час якої діти виконували українські пісні «Гарна наша Україна», «Діти України», «Добрий день, матусю – Україно».

Організовано й оформлено виставку робіт ужитково-побутового мистецтва «Життя не тягар, а крила творчості і радості», де представлені цікаві експонати, виготовлені власноруч – обереги для дому, вишивка різними техніками (хрестиком, гладдю, стрічками): картини, рушники, серветки тощо, музейна виставка українського посуду та побутового приладдя. Також на виставці були представлені інформаційні матеріали на допомогу тим, хто зацікавиться українським народним ремеслом.

Інф. ДОН ДОДА

Християнська сторінка

ПРО СТРАЖДАННЯ

ЄВАНГЕЛІЄ ВІД МАТВІЯ (27, 27-50)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Менья, „Світло в п'яті сяє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Менья вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Менья.

Євангелист Матвій розповів усе, що сталося - від Гетсиманського саду до того місця, де була гробниця, куди поклали тіло Господа нашого, увесь цей час страстей Христових. Чому нам про це треба пам'ятати? На це нам відповідає Святе Письмо: християнин має глибоко проникнутися стражданнями Христа Спасителя, бо він страждав для того, щоб викоринити страждання з лиця землі. Страждав з нами, разом з людьми, тому що люди все ще страждають по всій землі. І якщо Він, святий і чистий, опинився серед нас, Він опинився на хресті.

Та чи можемо ми сказати: «Звісно, великі, Господи, твої страждання, але скільки страждало інших людей, яких вбивали, тортували, мучили, страчували». Коли б мова йшла лише про тілесні страждання Господа Ісуса, то, звичайно, вони не могли б переважити ті незлічені страждання, які випали на весь рід людський. Його кров, пролита на Голгофі, не змогла б переважити те море крові, яке пролите у війнах і в усіх нескінченних людських кровопролиттях. І все ж, страждання Господа було найтяжчим і найболючішим. Чому так? Нам збагнути це до кінця важко, але ось один приклад, який вам з'ясує, в чому ж тут справа.

Уявіть собі, що ви матір, яка любить свого сина. Не просто звикла до нього, не просто чесно ставиться до свого обов'язку, а глибоко й щиро любить своє дитя. І на ваших очах він гине, замість чистої вашої дитини перед вами істота низька, ніхто вже не вважає її за людину, тільки ви ще, як мати, думаєте: «Так, це ж мій синок». Для інших він покидьок, негідник, якого треба якнайшвидше до стіни поставити. І немає долі гіршої, ніж у матері, яка переживає падіння свого сина. Чи пригадайте, як вам було важко, гірко, соромно, коли хтось з ваших близьких втрачав гідність.

А тепер уявіть собі хоча б частково, що наш Господь, наш Отець, любить кожну людину, і Він бачить, як від кожного іде стільки зла, лукавості, нищості. Коли б людський гріх був схожий на дим, то земля була б схожа на піч, з якої валить чорний стовп диму безперервно, століття за століттям, тисячоліття за тисячоліттям... Чорний дим. Цей дим підноситься до Бога, йде від улюбленої дитини Божої, від людини, отруюючи Господу божественне буття

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 17:45, на першій програмі Українського радіо.

Провідники рубрики:
почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК
та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

і завдаючи Йому страждань.

Ось чому Господь приходить на землю, щоб разом з нами прийняти тягар нашого гріха. Безгрішний, Він розділяє з грішниками неминучість смерті, стає врівень з ними. Цього не може зробити жодна людина, тому що ми можемо відповідати за близьких, за своїх друзів, за осяжну кількість людей - та й те під силу не кожній людині. І чим більша її відповідальність, тим це для неї важче. Бог же відповідає за весь рід людський. Ось чому Господь Ісус по-людськи почав благувати, що для Нього ця чаша важка. Його людське єство повстало проти цього, але Його свідомість Божа сказала: «Так буде, тому що люди не справляються зі своїм гріхом». Тому Він і зійшов на Голгофу.

Уявіть собі, що на вас падає величезний камінь, скеля, покривля валиться, і от хтось підійшов, знайшов у собі сили, і однією рукою тримає цю стелю, щоб вона на нас не впала. Так стоїть наш Господь, аби ми не впали під тягарем гріха. Тому і ноша Його така велика, тому і страждання Його - не звичайний тілесний біль або страждання смерті, а те, про що говорить пророк Ісаїя: «Він узав на себе наші немочі й поніс наші хвороби, покарання світу нашого було на Ньому, і ранами Його ми зціпилися».

Педагоги Дніпропетровщини готуються до нового навчального року

Наприкінці серпня на базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та гімназії №12 «Гарт» пройшли секційні засідання керівників районних (міських) методичних об'єднань вчителів.

Основною метою проведення секційних засідань керівників районних (міських) методичних об'єднань є підготовка до організованого початку 2014-2015 навчального року та удосконалення методичного забезпечення загальної середньої освіти в регіоні.

У роботі 30 секційних засідань взяли участь близько 2500 педагогів від усіх міст та районів області. Традиційно у роботі секцій взяли участь заступники начальників управлінь, відділів освіти з методичної роботи, керівники методичних кабінетів, центрів, керівники методичних об'єднань директорів загальноосвітніх та багатoproфільних позашкільних навчальних закладів, заступники директорів з виховної роботи, педагогічні організатори, вчителів-предметників та інш.

Під час роботи секційних засідань фахівці Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ознайомили педагогічних працівників області з методичними рекомендаціями щодо організованого початку нового, 2014-2015 навчального року й урочистого проведення Дня знань та Першого уроку «Україна – єдина країна».

Суспільно-політична ситуація та події останніх місяців, окупація Російською Федерацією Криму, збройні акції російських терористів у східних регіонах України обумовили тему Першого уроку 2014/2015 навчального року – «Україна – єдина країна». Метою даного уроку є формування в учнів розуміння єдності й цілісності України, її багатонаціонального народу як національної ідеї розвит-

ку вільної, незалежної, демократичної та заможної держави.

Особливу увагу було приділено обговоренню питання удосконалення контролю за управлінською діяльністю місцевих органів управління освітою у сферах дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної і позашкільної освіти та їх дебіурократизації.

Також увага була акцентована і на особливій відповідальності педагогічних та науково-педагогічних працівників освіти в умовах складної суспільно-політичної ситуації.

Для всіх учасників методичних об'єднань була організована виставка рушників, вишитих учнями й вчительками шкіл області до 200-річчя від дня народження великого українця – Т. Г. Шевченка.

Для педагогів та зацікавлених проводилась традиційна ярмарка-продаж навчально-методичної літератури провідних освітянських видань України.

Довідково.

В 2014/2015 навчальному році у Дніпропетровській області продовжується реалізація електронних проектів «Профільна школа on-line», «Мережевий освітній округ», «Віртуальна майстерня петриківського розпису», «Електронний методичний кабінет», «Електронна атестація педагогічних працівників», «Електронна школа для дітей з особливими потребами». Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти проінформував учасників засідань методичних об'єднань вчителів про хід їх реалізації в загальноосвітніх навчальних закладах Дніпропетровської області.

Наталя Дев'ятко

Рядовий Петро Сирота: «Український народ - надзвичайний»

Технічний працівник кафедри підземної розробки родовищ НГУ Петро Сирота служить у другій роті охорони 39-того батальйону територіальної оборони. До Дніпропетровська він повернувся з зони АТО ненадовго – вилікувати травму ноги, отриману під час мінометного обстрілу так званою армією ДНР.

Ще минулого року Петро Сирота жив мирним життям. Опікувався родиною, займався улюбленою справою на роботі, навідувався до мами у Кіровоградську область. Буремні події в Україні вмиль змінили світосприйняття кожного українця, не став винятком і Петро. Захистити свій народ стало для нього головним:

– Мене так виховали, що треба любити свою землю, свою родину, не зраджувати їй, – розповідає Петро. – Я не хочу, щоб розпід бандитизму розповсюдився містами моєї Батьківщини. Тому пішов в українську армію добровольцем.

У військоматі Петрові Сироті відмовляли тричі, адже у його карті значилося «не придатний». Чоловік почувався чудово, майже всю весну перебував на блокпосту Криворізької траси від Полку Національного захисту Дніпропетровської області. Хотілося більш дієво допомогти рідній країні і вже вчетверте у комісаріаті Петро рішуче сказав: «Якщо не приймете до армії, все одно піду як партизан». У спину почув: «Півгодини на збір».

Майже два місяці Петро Сирота перебував у зоні АТО в Донецькій області. За цей час від бойовиків і беззаставства ДНР вдалося звільнити багато населених пунктів. Останнього часу Петро викликався бути одним з тих, хто прикриває собою розвідувальні групи. Діяти на передовій – небезпечно, обстріли майже не вщухають. На стороні супротивника багато найманців, які воюють за гроші і ні перед чим не спляються. До того ж, їм постійно поставляють військового техніку. Втім Петро, як представник української армії, сповнений мужності і впевнений, що праве діло – переможе.

Петро Сирота розповідає і про інформаційну блокаду Донбасу. Його мешканці чують тільки неправдиву інформацію від російських ЗМІ. Вона відверто нахабна і зла. Така неправда лише розпалює вогонь, а не закликає до миру.

– Коли ми зайшли у перше місто Вольноваха, – згадує Петро, – побачили, що народ сприймає все у точності навпаки, зіграла роль інформаційна війна, яка спрямована на те, щоб озлобити людей. Міфів про українську армію величезна кількість. Однак, згодом мирне населення побачило, що ми намагаємося забезпечити мир в Україні, що не крадемо у них продукти, як це роблять найманці ДНР, а сплачуємо за них. У мешканців населених пунктів Донбасу поступово відкривалися очі на те, що відбувається. Вони дякували за встановлений спокій, навіть привозили нам продукти за 60 кілометрів.

Кафедра підземної розробки Національного гірничого університету підтримує хлопців української армії. Коли там дізналися, що Петро Сирота вирішив стати у її ряди, передали кілька пар військового взуття – берці. Допомагають нашим військові і волонтери.

– Я пишаюся своїм народом, він надзвичайний, – говорить Петро. – Не перестаю захоплюватися українцями

і їх прекрасною рисою – об'єднуватися і допомагати один одному, коли трапилася біда. Розумієте, наші люди ладні життя віддати заради іншого. Волонтери, аби привезти до нас гуманітарну допомогу і військово спорядження проїжджають по території, де постійно ведуться обстріли, де вкрай небезпечно. Хоча про них також хвилюються і чекають сім'ї. Така підтримка додає сил і рішучості в боротьбі проти злочинності.

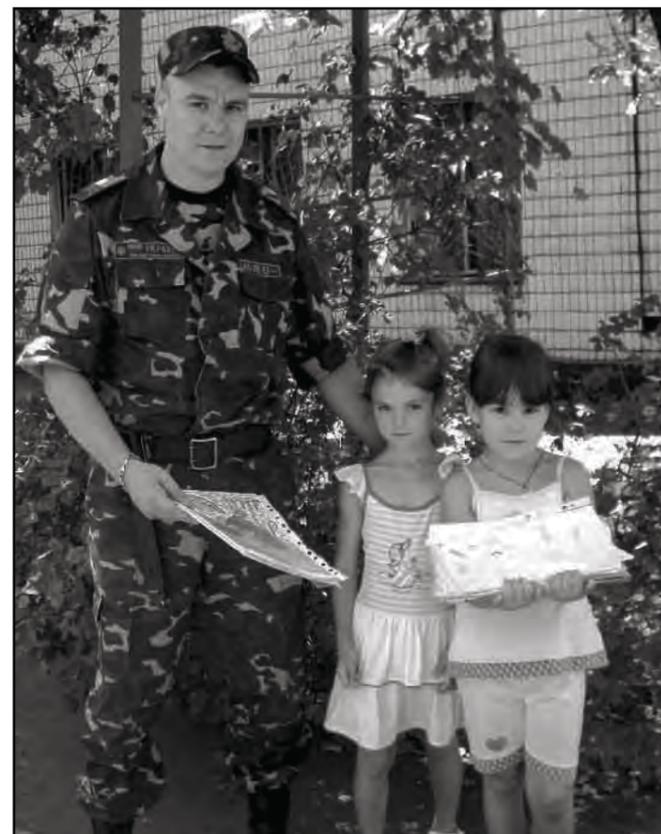
Розчулюють мужнього Петра малюнки, які передають в зону АТО з дитячих будинків. Говорить, не може дивитися на художні послання дітей без сліз. Вони починають розмірковувати по дорослому, мріють про мир, вдячні за кожен спокійний день і хочуть, щоб наші військові повернулися здоровими і неушкодженими.

– Це неправильно, що діти ростуть у такій атмосфері, деякі не можуть гратися на рідних вулицях Донбасу і Луганщини, а мають ховатися у підвалах. Блокпости ДНР розміщені прямісінько в населених пунктах, в центрах міст, аби прикриватися мирним населенням. Ми повинні звільнити ці території задля миру і спокою. Українська армія не йде вбивати супротивника, вона здійснює стратегічні кроки звільнення нашої землі від безчестя, але якщо в нас стріляють, ми змушені захищатися. Хоча навіть в такій ситуації намагаємось лише вивести агресорів із бою.

Петро Сирота, як і всі представники української армії, – справжній герой з незламним духом і оптимізмом. До того ж, Петро – дуже добра людина, небайдужа, щира. Перебуваючи в Дніпропетровську на лікуванні кожен день переймається долею побратимів. Сподіваємось, вже незабаром усі армії повернуться здоровими і з гарними новинами.

**Наталія Андрющенко
Фото Альони Леонівич і з
особистого архіву Петра Сироти**

Дошкільнята Криворіжжя підтримали українських військових

У той скрутний час, що переживає зараз наша країна, працівники дошкільних навчальних закладів Криворіжжя не залишилися байдужими до проблем, пов'язаних з матеріальною та моральною підтримкою військовослужбовців Збройних сил України: одні пересилали гроші на рахунок благодійної організації «Фонд «Дніпро-1», інші – на зібрані кошти придбали речі особистої гігієни, білизну, дощовики, чай, каву, консерви (тушковане м'ясо, згущене молоко) і передали посилки до військового комісаріату для подальшого їх відправлення військовослужбовцям до частин, в яких несуть свою службу батьки наших вихованців.

А дошкільнята, оскільки ще не вміють добре писати, свої побажання воїнам передали у малюнках під час мистецької акції «Намалюй мир солдату!».

Свої малюнки вони особисто передали працівникам військомату з проханням надіслати їх воїнам, які зараз знаходяться на передовій.

Чужої біди не буває

Колектив Західно - Донбаського професійного ліцею на Дніпропетровщині відгукнувся щирою допомогою на біду мешканців Донецької та Луганської областей, що опинилися у скрутному становищі. Двері гуртожитку гостинно відкрилися для сімей переселенців зі Слов'янська та Луганська, потерпілим постійно надається матеріальна допомога, повноцінне харчування.

Не залишилися байдужими й учні ліцею. Для дітей родин з Донбасу зібрано одяг, іграшки, дитячу літературу, учні постійно радують дітлахів смачними солодощами, грають з ними в різноманітні ігри.

На базі Західно-Донбаського професійного ліцею проведено додаткову сесію ЗНО, на яку приїхали учні разом з батьками з Донецької та Луганської областей.

Педагогічні працівники ліцею у період проведення додаткової сесії працювали у дві зміни, але попри втому, відчували натхнення, бачачи очі дітей, що світилися щирою вдячністю.

З нового навчального року дружна учнівська сім'я поповниться першокурсниками з Донецької області.

Нехай принципи гуманізму і милосердя завжди знаходять відгук і шану у серцях усіх українців!

В. М. Василенко, директор НМЦ ПТО у Дніпропетровській області

«Молоді художники Дніпропетровська – молодим літераторам міста» – співпраця продовжується!

Наталія Анатоліївна Шелест, заступник директора Дніпропетровської Центральної міської бібліотеки

26 червня в приміщенні Виставкового центру Спілки художників України в Дніпропетровську відбувся захист дипломних робіт випускників Дніпропетровського державного театральнo-художнього коледжу за спеціальністю «Дизайн». В цей день захищалися також учасниці проекту «Молоді художники Дніпропетровська – молодим літераторам міста». В якості дипломних робіт вони представили ілюстрації до творів переможців

Аліна Харченко

Всеукраїнського літературного конкурсу «Літературна Надія Дніпра 2013».

Наталія Мілюшко проілюструвала оповідання переможців у номінації «Проза», а також створила обкладинку для майбутньої збірки. В її роботах чудово відображено вторгнення фантастичного у буденну реальність.

Ілюстратором для поетичних творів стала Аліна Харченко. Її ілюстрації, містичні й загадкові, передають складні, часто трагічні образи та настрої конкурсної поезії.

Ілюстрації Юлії Тацій для номінації «Твори для дітей» відрізняються за стилістикою, бо художниця працює в графічній техніці, і цим тематично підкреслюють позитивний, сонячний настрої творів.

Художниці не вперше співпрацюють із літераторами – вони вже брали участь в

аналогічному проекті 2011 року, в результаті якого з'явилися чудові графічні ілюстрації, що увійшли до збірки «Світанкова палітра» і стали найкращим подарунком авторам оповідань та віршів.

Цього року ілюстрації всі кольорові, та й «географія» конкурсу ширша – серед письменників представники не тільки Дніпропетровської області, а й літератори з Хмельницької, Івано-Франківської, Черкаської областей. Літературні твори та роботи художників мають увійти до збірки «Паралельні світи», презентація якої наразі планується на осінь.

Хочеться сподіватися, що плідна співпраця художників та літераторів продовжуватиметься і надалі – новими проектами, новими книгами.

Ольга Кай
письменниця, член журі конкурсу «Літературна Надія Дніпра 2013»

Юлія Тацій

Наталія Мілюшко

«СТО РЯДКІВ ПРО КНИГУ»

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР
(ДОНЕЦЬК)
ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ НАУКОВОГО
ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Донецька Шевченкіана у датах і подіях: 1851-2014

УПОРЯДНИК Т. Г. ПІШВАНОВА

«Донецька Шевченкіана у датах та подіях: 1851-2014» - довідкове видання, в якому вперше в хронологічному порядку зафіксовано події, публікації, видання, присвяти та ін., які пов'язують ім'я Т.Г.Шевченка з Донбасом. Робота присвячена 200-річчю від дня народження великого українського Поета, Художника і Громадянина Тараса Григоровича Шевченка.

Книга адресована широкому колу читачів.

«Донецька Шевченкіана у датах та подіях: 1851-2014» - унікальне довідкове видання, в якому вперше в хронологічному порядку зафіксовано події, публікації, видання, присвяти та ін., які пов'язують ім'я Т.Г.Шевченка з Донбасом. Робота присвячена 200-річчю від дня народження великого українського Поета, Художника і Громадянина Тараса Григоровича Шевченка.

Підготувала «Донецьку Шевченкіану» Тамара Пішванова, історик за фахом, член Національних спілок журналістів та краєзнавців України. Опрацьована джерельна база включає доступні донецькі регіональні банки даних за XIX, XX і XXI ст., зокрема: фонди Донецького обласного й міського архіву, Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки, Донецького національного університету, Донецького обласного художнього музею, Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру, Донецького національного академічного російського театру опери та бале-

ту ім. А.Б. Солов'яненка, Донецького обласного педагогічного інституту післядипломної освіти. Опрацьовано регіональні газети, збірки наукових статей, монографії і посібники з літературного краєзнавства. Особливу увагу Т. Пішванова приділила працям місцевих письменників та краєзнавців, що досліджували тему «Т.Г.Шевченко і Донбас» - Анатолія Шевченка з Горлівки, Василя Терещенка та Вадима Оліфіренка (Донецьк), працям науковців Донецького університету.

Робота над «Донецькою Шевченкіаною» тривала понад 5 років, а основна бібліографія включає понад 400 позицій, - це найбільш повний перелік джерел з шевченківської тематики в регіоні Донбасу, - що свідчить про ґрунтовність видання.

Читачі і дослідники віднайдуть у «Донецькій Шевченкіані» маловідомі, але вельми значимі відомості про підтримку видань і вшанування пам'яті Кобзаря в Донецькому краї. У цьому ряду - перша згадка про контакти Т.Г. Шевченка з Я.Г. Кухаренком, отаманом Азовського козацького війська, яке в ті часи (1850-і роки) мало військову канцелярію у Маріуполі. Тут же зафіксовано, що у 1860 році відомий геолог, гірничий інженер з Донбасу, виходець з роду української козацької старшини і потім директор Грничого корпусу, Міністр народної освіти Росії Євграф Ковалевський сприяв скасування цензурної заборони творів Тараса Шевченка, після чого слово «Кобзаря» вільно поширювалось усією країною. Інший відомий українець - Олексій Алчевський - промисло-

вець, банкір, громадський діяч, меценат, чільний засновник металургійних заводів у Алчевську і Маріуполі, у 1899 р. ініціював і фінансував спорудження першого пам'ятника Тарасу Шевченку, який постав у м. Харкові.

Зібраний матеріал свідчить про те, що ім'я Т.Г.Шевченка об'єднало і об'єднує сьогодні всіх українців - від еліти, творчої інтелігенції до робітника, шахтаря і металурга, мешканців села і міста, старше покоління і молодь, владу і громадськість.

Нині на Донеччині проживають нащадки з сім'ї Поета, тут встановлено 12 пам'ятників Т.Г.Шевченку, в тому числі в найбільших містах Краю, його пам'яті присвячено книги, картини, створено музейні кімнати, іменем Кобзаря названо декілька населених пунктів, чимало вулиць, площ, бібліотек, проспектів, бульварів тощо.

«Донецька Шевченкіана у датах та подіях: 1851-2014» - вагомий внесок у сучасне шевченкознавство, пошанування творчості та багатогранної діяльності Тараса Шевченка на Донбасі, його місця в історії Східної України.

**Дійсний член Наукового Товариства імені Шевченка,
доктор наук, професор
Володимир Білецький**

«Духа не міряють метром, але глибиною і довготривалістю впливу на оформлюванні ним душі, а Шевченко – володар українського сонця, і в цьому своєму світі він більший усіх».

Ю. Словацький

«Дух Шевченка витав над донецьким степом, мабуть, з першої години многотрудного становлення нашого краю. І любові, яка горіла в серці Тараса, вистачить на багато поколінь донеччан».

**Володимир Следнев, автор
пам'ятного літопису
«Останнім шляхом Кобзаря».**

Кожний народ має свій особливий ідеал творчої людини - як досконале втілення, як найліпший взорець, як честь і гідність нації. В Росії - Олександр Пушкін, в Польщі - Адам Міцкевич, в Угорщині - Шандор Петефі. В Україні такою людиною є Тарас Григорович Шевченко (1814-1861) - невмируще серце країни. Жива повага, пошана, розуміння величчя цієї постаті з боку українського народу та української інтелігенції виливається у нестримний потік, який не можна загатити.

Щодо святкування ювілеїв Кобзаря, то чітко простежується реакція на це свято трьох складових частин - держави і влади, інтелігенції та українського народу.

Держава і влада. Від прямої заборони за часів царату до використання образу Шевченка в своїх інтересах, викривлюючи його та перекручуючи, за радянських часів. Так, в СРСР розгортається ціла кампанія увічнення імені Тараса у назвах місцевостей, вулиць, установ. На 1962 рік таких назв в СРСР було 1 620, і ця обставина надає підстави представникам української діаспори стверджувати про створення культу поета в комуністичному світі. Взагалі українська еміграція застерігала шанувальників світлої пам'яті Кобзаря від непотрібних речей, а саме: зайвих перебільшувань, занадто «душного кадила» у ставленні до Шевченка, який, до речі, так не любив обкурюваних кумирів; занадто часто повторення слова «геній» як слова заяложеного (після страшних «геніїв людства» типу Гітлера чи Сталіна); не применшувати і не звужувати Шевченка, втискаючи його в сучасні ідеологічні й партійні рамки; не вважати Шевченка меншим за славетних неукраїнських поетів, але й не говорити, що Шевченко більший за Міцкевича і Пушкіна.

Державі і владі не можна було ніяк ігнорувати величчю постать Тараса, і газети сповнені офіційною інформацією щодо вшанування пам'яті Кобзаря.

В СРСР з 1940 року діє постановва ЦК ВКП (б) «Про літературну критику і бібліографію», які вважалися «серйозним знаряддям пропаганди і комуністичного виховання». Богдан Кравців перераховує багато прикмет остракізму у шевченкознавчій бібліографії середини 60-х років, маючи на увазі партійно-ідеологічні розміри відбору матеріалу, і ці розміри він влучно називає «звильниками», - радянському шевченкознавству усіх епох бракує точності, об'єктивності, повноти.

Коли повів «застійний вітер» з його інтернаціональністю та дружбою народів, прояв національних почуттів приймав форму санкціонованої згори тимчасової кампанії пошанування Шевченка. Це дало підстави визначному українознавцю І. Дзюбі у 1988 році зауважити, що майже всім верствам населення України бракуватиме відчуття Шевченка та внутрішнього відгуку на нього, бракуватиме бачення і розуміння його духовної насущності для нашої доби, бо люди «не живуть тим, чим жив Шевченко: історичною долею свого народу».

Але існував і зворотній бік, який соромливо замовчувався радянською офіційною пресою, бо це була справжня велика війна з Тарасом. Так, заглушувалась ювілейна програма польського «Радіо Вільної Європи» з промовою професора П. Зайцева про значення Т. Шевченка для поляків (1964 р.). Видавалися неповні зібрання творів поета, в яких відсутні поезії «Муза», «Вогні горять», «Розрита могила», «Осі, гл. ХІУ», «І мертвим і живим...» і т.д. Це і яскраве травневе вогнище 1964 року у Київській публічній бібліотеці АН України, в якому згорів відділ україністики - частина розуму і душі нації, що мала жити в дітях і внуках. Це і не просто розбиті, а знищені, зруйновані вщент вітражі на мотиви творів Тараса у Київському державному університеті: партійно-урядовий апарат побачив щось більше, ніж рівень гопака, побачив у вітражах пробудження думки саме про «нашу, не свою землю». Траплялися випадки святкування з військом і міліцією, перепустками, забороню співати українських пісень біля пам'ятника Кобзарю, бо «це образа великого російського народу». Донецький журналіст Олександр Винниченко згадує, що в 60-ті роки його два товариші були виключені з вузу за те, що слухали промови гру-

пи української інтелігенції, яка в такий спосіб відзначала 22 травня - день перепоховання тіла Т. Шевченка. Великий Кобзар був страшний для системи, оскільки давав народу своєю творчістю усвідомлення національної ідеї.

Українська інтелігенція. Вона намагалася показати справжнього Шевченка, його значення для України через читання лекцій, видання книжок. Саме українська інтелігенція домоглася всесвітнього святкування Шевченківського ювілею 1964 р.: до Радянського комітету захисту миру надходили листи з клопотаннями, пропозиції про відзначення 150-річчя Кобзаря в усьому світі. Під листами стояли підписи видатних діячів культури та мистецтва: Льва Ревуцького, Василя Касіяна, Назара Тобілевича, Остапа Лисенка, Бориса Грабовського, Петра Лермонтов, Ірини Коцюбинської, Миколи Колеси та багатьох інших небайдужих до національних святинь. З точки зору української діаспори, широко рекламований міжнародний літературний форум до 150-річчя з дня народження Т. Шевченка провалився, бо не було на цьому форумі видатних діячів, він залишився без уваги ЮНЕСКО, Всесвітньої Ради Миру. До слова не було допущено навіть представника України в ЮНЕСКО - А. С. Кисіля. Відповідальність за провал форуму українська еміграція поклала на міністра культури Р. В. Бабійчука, голову комісії УРСР в справах ЮНЕСКО.

Багато зусиль докладено інтелігенцією діаспори, щоб довести, що творчість Шевченка ані глибиною, ані світлом змісту, ані геніальністю вірша не поступається творам корифеїв світової поезії.

Український народ. Першим своїм завданням Тарас Шевченко вважав пробудження національної самосвідомості народу, бо без цього відчуття, скільки не було б у нього свободи, університетів, шкіл та багатств, народ залишиться тільки населенням, ситим, але бідним духовно.

«Визнаю, - говорив великий грузин Акакій Церетелі, - що з його слів я вперше зрозумів, як потрібно любити батьківщину і свій народ».

Український народ гідний свого поета світового рівня. Український народ зберігав національний дух, незважаючи на чорні сумні часи пригноблення всього українського:

«СТО РЯДКІВ ПРО КНИГУ»

коли шкала національних цінностей була викривлена до невпізнання, коли мова народу все далі ставала периферійною, серед щоденного тиску дзвінків державних гасел, - не загубилася національна душа, і ця душа не дозволила вершину України вкрай розрівняти в часи існування СРСР. І якщо мешканці планети впізнають нас саме як українців і по голосу, і по обличчю, то цим ми зобов'язані перш за все Тарасу Шевченку.

Свята Шевченка допомагають усвідомлювати почуття гідності, яке паростками пробивається з глибинних джерел. При святкуванні ювілеїв того, «ким все зайнялось і запалало» (Є. Маланюк) не можна обійтись без героїчних образів та картин, оспіваних поетом, і з його творчості народ черпає знання витоків й самобутності нації, її величчя і трагедію, особливості історичного розвитку. Одночасно йде процес пізнання невичерпного багатства української мови, яка пізнається не як мертві знаки, а як живий народний дух, як історична пам'ять, як причетність до вічності через творчість Кобзаря.

З відновлення незалежності в Україні піднімається нова бурхлива хвиля цікавості до творчої спадщини поета, його життя та їх переосвоєння. Проти того заяложеного образу

Т. Г. Шевченка, який склався за часів радянської влади, у 1995 році виступає український поет Іван Драч. У вступі до своєї документальної драми «Гора» поет зазначає:

Скиньте з Шевченка шапку. Та отого дурного кожуха.

Відкрийте в нім академіка. Ще очайдуха-зуха.

Ще каторжника роботи. Ще нагадайте усім:

Йому було перед смертю всього лише сорок сім.

Голова Всеукраїнської партії духовності та патріотизму професор Анатолій Шевченко у 2004 році звертається до всіх християнських конфесій з проханням підтримати ініціативу канонізувати духовного батька українського народу - Тараса Григоровича Шевченка. Заклик цей йшов з майдану: «Свята постать національного генія є об'єднавчим символом для всієї України вже майже два століття... Сьогодні український народ зможе отримати свого Святого Тараса Шевченка, заступника перед Господом, щоб Божа благодать завжди була з нами!»*

Історія світового шевченкознавства наповнена історичними розвідками про вшанування пам'яті поета в різні часи та на різних землях. Зокрема, про вшанування поета учнівською молоддю Галичини у 1911 році, про ставлення галицького духовенства до літературної спадщини поета, про святкування роковин Тараса у Запоріжжі до революції, в перші роки революції 1917 р., і навіть у далекій Грузії у 1908-1914 роках. Простежена історія роти імені

Т. Г. Шевченка в далекій Іспанії 30-х років ХХ ст., партизанського загону в Канівському районі та історія збереження унікальних матеріалів

Центрального музею Т. Г. Шевченка під час Великої Вітчизняної війни. Для школярів у 1964 році видається історична розвідка Л. М. Юрга-Юрженко з історії Канева та вшанування живої слави Кобзаря. На Донеччині перша така робота у вигляді практичного посібника з'явиться лише у 1994 році, і ця робота горлівського краєзнавця А. Шевченка й досі залишається єдиною книгою про вшанування пам'яті Т. Шевченка на Донеччині.

Книга, яку ви тримаєте в руках, є спробою розширити і узагальнити увесь доступний матеріал щодо згадування імені Тараса Шевченка на Донеччині. Для написання цієї роботи були використані усі доступні авторів джерела: матеріали державного архіву Донецької області, періодичні часописи (газети і журнали) України і Донеччини, починаючи з двадцятих-тридцятих років ХХ століття і до сьогодні, книги донецьких авторів, які розробляли окремі ділянки донецького шевченкознавства.

Окреме слово подяки автор висловлює відділу краєзнавства (завідувачка Дрьомова Т. М.) Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Н.Крупської. Увага його працівників, всебічна допомога і чудові фонди відділу допомогли автору в його нелегкій роботі із збирання та систематизації матеріалу.

Першими датами, які зв'язують великого поета з Донеччиною, можна вважати 1851 та 1857 роки. У 1851-52 роках наказним отаманом Азовського козацького війська був

Я. Кухаренко. Протягом свого життя Я. Г. Кухаренко вів широке листування з відомими діячами української та російської науки, літератури, культури. Двадцятирічна дружба Я. Г. Кухаренка з Т. Г. Шевченком породила цікаве і змістовне листування між ними.

1857 рік - це рік зустрічі Тараса Шевченка з поетом М. Петренком із Слов'янська.

Перші згадки про вшанування пам'яті поета на Донеччині відносяться до 1907-1911 років. Але у цієї книги не може бути кінця: Шевченко завжди сучасний у часовому і позачасовому вимірі, хоч умовно книга закінчується 2014 роком.

Укладач
Тамара Пішванова

«УКРАЇНСЬКІ ПОСТАТІ»

РЕФЛЕКСІЇ ДО 125-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ КОНСТРУКТОРА - ІГОРА СІКОРСЬКОГО

ЄДИНЕ ЩАСТЯ В ЖИТТЯ - ЦЕ ПОСТІЙНЕ ПРАГНЕННЯ ВПЕРЕД. ЗОЛЯ Е.

Ігор Сікорський народився 6 червня 1889 р. у Києві. В родині Івана (1842- 1919), відомого психіатра, психолога і педагога, проф. Київського університету св. Володимира (нині ім. Тараса Шевченка), був одним із фундаторів нового напрямку досліджень у галузі дитячої психології та психопатології. У 1912 р. він заснував у Києві перший у світі Інститут дитячої психології, очолював наукове товариство психіатрів. Автор численних праць із психіатрії, психології і неврології. Його життєвий зивіз звучав, - не марнуй жодної хвилини, а старайся йти до переду. Мати, Марія Темрюк-Черкасова, крім медичної освіти, здобула музичну, добре зналася на літературі і мистецтві. Ігор був п'ятою дитиною в родині, батьки намагалися своїм дітям прищепити християнсько-патріотичні почуття і виховати їх на сильних, чесних і працьовитих людей. Мати Ігора вводила сина у світ своїх захоплень - прекрасних і романтичних. Вона читала йому життєписи видатних діячів — письменників, вчених, художників. Найбільше вразила хлопчика біографія Леонардо да Вінчі, геніального художника й не менш геніального вченого. Він із великою увагою придивлявся до малюнків Леонардо. Ігор помічав у тих картинах безліч спостережень. Однак найбільше враження на уяві хлопця справив роман Жуль Верна «Робур-завойовник», у якому розповідається про неймовірний за розмірами повітряний корабель, який надовго запав у його пам'ять. Навчався Ігор у Першій київській гімназії, де вчилися майбутні академіки Є. Тарле, О. Богомолець, письменники М. Булгаков і К. Паустовський, багато інших видатних художників, музикантів, учених. Після гімназії вчився у Морській кадетській корпусі у Петербурзі. Звідси

переїхав до Парижа, де захопився успіхами Луї Блеріо, авіаконструктора і пілота, який з 1900 р. будував літаючі апарати, а з 1906 р. будував літаки. Пізніше, у 1909 р. на одному з них Луї Блеріо здивує світ, перелетівши Ла-Манш. Для здобуття багаторічної освіти Ігор Сікорський записався до Технічної школи Дювільє де Ла-По. Та провчившись рік, повертається до рідного Києва і вступає до Київського політехнічного інституту. Ігор безмежно захоплюється літако-будуванням. У липні 1909 р. він побудував гелікоптер, а навесні 1910 р. Ігор завершує фактично перший в російсько-царській імперії гелікоптер, здатний відриватися від землі, щоправда, без пілота на борту. Згодом він перервав свої конструкторські зацікавлення і перейшов з 1910 р. на будівництво літаків, за його проектами виконано: С-1, С-2 та С-5.

Ця остання модель послужила скласти іспит Ігорові на звання пілота і навіть встановивши чотири рекорди і здійснити показові польоти. Ігор побудував свій шостий літак — С-6, на якому 29 грудня 1911 р. досягає швидкості 111 кілометрів на годину, це був великий прогрес на ті часи. Він належав до тих авіаконструкторів, котрі розуміли переваги великого розмаху крил і значення літакобудування. В тому часі Ігора запрошують на посаду головного інженера до військово-морської авіації. Ігор прийняв пропозицію і у військово-морському флоті здобув велику популярність. Окремі дослідники вважають його засновником морської авіації. Наприкінці 1912 року він розробляє і подає до практичного втілення проект «великого апарата» «Гранд». Наступної весни цей вражаючий своїми розмірами і новаторськими рішеннями літак здійснює численні перельоти і здобуває світові рекорди. Багатомоторні повітряні кораблі принесли Сікорському заслужене світове визнання й авторитет. У 1914 році за видатні досягнення в галузі літакобудування І. Сікорський одержує диплом інженера «Ноговів Саша» у Петербурзькому політехнічному інституті. Велика честь і шана, а разом з тим він отримав офіційний документ про закінчену вищу освіту. У Першу світову війну «Муромці» ефективно використовувались на фронті, всього їх було побудовано 85 одиниць шести модифікацій. Окрім важких літаків, упродовж 1914—1917 років І. Сікорський створює легкі винищувачі, морський розвідник, двомоторний винищувач-бомбардувальник, штурмовик, тобто практично всі типи бойових літаків належать конструкції Сікорському. У двадцять п'ять він — кавалер ордена Святого Володимира IV ст., дуже високої нагороди Російської імперії. Але із середини 1917 року роботи на РБВЗ практично припинились, конструкторські й креслярські служби обезлюдніли, цехи завмерли. Давалися взнаки брак коштів і революційний хаос в СРСР.

Продовження на наступній стор.

«УКРАЇНСЬКІ ПОСТАТІ»

Початок на попередній стор.

Скориставши Ігор із запрошенням французького уряду, який мав наміри розгорнути військове літакобудування для боротьби з Німеччиною, в березні 1918 року авіаконструктор відпливає з Мурманська за кордон. Надії Сікорського вповністю не справдилося. Тому він 1919 році І.Сікорський емігрує до Сполучених Штатів Америки. За океаном поконавши перші еміграційні труднощі, він поступенно починаючи з 1923 р. він створив групу із колишніх земляків, причетних до авіації. Вони стають кістяком літакобудівної фірми «Сікорський Аероінженіринг Корпорейшн». Перший літак вдається їм збудувати через рік в примітивних умовах. Поступенно фірму матеріально пітримали вихідці з українських земель. Посильну допомогу надав чудовий композитор і піаніст С.Рахманінов, який коротко був віце-президентом корпорації. Життя поступово налагоджувалось, Ігор одружується у вдруге — з Є. Семеновою (його перша дружина відмовилась від еміграції). У щасливого подружжя народжується четверо синів — Ігор, Георгій, Микола і Сергій. Відродилася сімейна традиція Сікорських велика дружна родина, в яку у фундаменти заклали батьки ще у Києві. Минали роки, фірма зміцніла під розумним керівництвом Ігора і її перейменовано в «Сікорський Авіейшн Корпорейшн». Надійшли численні замовлення, створилися можливості праці для багатьох наших емігрантів, у важку хвилину матеріально скрути. Про взаємини І.Сікорського зі своїми співпрацівниками найкраще висловився він сам: «Вони готові вмерти за мене, як і я — за них». Був це взірцевий колектив на американській землі, далеко від України. У червні 1929 року фірма Сікорського увійшла до складу потужної корпорації «Юнайтед Ейркрафт» (тепер «Юнайтед Технолоджі»). Це допомогло їй уникнути наслідків так званої Великої депресії, що вдарила по економіці США. Сікорський був талановитим підприємцем, визначаючи стратегію фірми, він добре відчував кон'юнктуру ринку. У 30-і роки ХХ ст. машинами широкого попиту стають амфібії Сікорського.

Саме на цих «літаючих човнах» відбувалося становлення нині всесвітньо відомої компанії «Пан Америкен». Останній літак Сікорського - S-44 (великий чотиримоторний «літаючий човен»), був створений у 1937 році. Після цього Сікорський знов повертається до юнацької пристрасті - гелікоптерів. У 1939 р. йде серійне виробництво двомісний S-47. Це диво тодішньої техніки застосовувалося антигітлерівською коаліцією в період Другої світової війни. Найкращим гелікоптером І.Сікорського вважають S-58, випробуваний у 1954 році. За своїми експлуатаційними характеристиками він перевершував усі гелікоптери своєї доби. У 1958 р., коли серійно випускалось по 400 одиниць S-58 на рік, Ігор вийшов на пенсію, зберігши за собою посаду радника фірми. Загалом у США ним було створено 17 базових типів літаків і 18 - гелікоптерів. Його посаду зайняв син Сергій нині — віце-президент компанії «Сікорський Ейркрафт». Інші — теж гідні імені свого славетного батька. Ігор Ігорович — сенатор штату Коннектикут, Георгій Ігорович — інженер-електронік, Микола Ігорович — відомий скрипаль. Фундатор світового гелікоптеробудування, навіть ставши громадянином США, діти славного конструктора-винахідника народилися в чужині і все таки залишався патріотами рідної землі.

Підбиваючи підсумки, зростає питання, чому Ігор Сікорський так мало відомий серед вчених України. Про цю визначну постать в нас практично не згадують. В пресі України доби незалежності такої про Ігоря Сікорського та його родину мало опубліковано матеріалу. У спеціалізованому часописі «Авіація і час». Відкрийте, принаймні, фундаментальну книгу про наш авангард — «Інтервали: Космізм в українському мистецтві ХХ століття» (К., 2000). Про газетну періодику годі й говорити. Можливо, за нинішньої матеріальної скрути достатньо двох пам'ятних знаків - на фасаді головної будівлі Київської політехніки, що виховала І. Сікорського, та будинку, де він жив. Своїми помислами і чесним життям Ігор Сікорський заслужив собі на більш гідну популярність серед нашої науки і народу. Власне, пантеон має бути в пам'яті народній. Сікорський народився, жив, учився і формувався як інженерний геній в Україні, але дехто каже, не був він український патріотом. Окремі нечисленні дослідники називають його монархістом, або навіть поляком. Дехто приписує йому, що він ісповідував католицьку віру, як Тадей Рильський, Володимир Антонович, Вячеслав Липинський та інші, а все таки вони знані як українські патріоти. Ба, навіть окремі є видатними теоретиками та ідеологами українського буржуазного націоналізму. Тому, зрештою, це не так принципово, яку віру ісповідував Ігор був «корінний киянин» у широкому смислі, як мешканець золотоговерхого Києва. А фактично його рід походить з Сквири повіту, де його дід був сільським священиком. Навіть не уніатським, а православним. Звали його Олексієм. Таким чином, Іван Олексійович Сікорський, батько нашого конструктора, належав до православного віросповідання. За документами Ігор Іванович Сікорський — однозначно православний українець і належить до українського роду.

У штаті Коннектикут, США, в містечку Гантингтоні, неподалік від так званого «Заводу Сікорського», живе літнє подружжя Свириденків, які добре знали Ігоря Івановича, а нині підтримують досить близькі стосунки з його сином Ігорем Ігоровичем та іншими нащадками нашого славного генія і вони твердять про національний дух родинний Сікорських, який був безсумнівно український. Не буду зупинятися на дрібних різних припущеннях, на завершення пригадаю, що рід Сікорських справді суто корінно український. І нехай послужить такий факт на завершення нашої розповіді. Коли помирав 26 жовтня 1972, в Істон, Коннектикут, (США) в останніх своїх словах Ігор Сікорський себе не лише вважав за походженням українцем, але на смертній постелі сказав свої пророчі щирі думки. Повертаються до рідного мені «святого» Києва, де спочиває життєдайне тіло мого славного роду, духом я з ними. Одже пишім Літопис українського родоводу, збираймо імена, бо кожна особа незначна чи визначна, вона частка нашого національного скарбу. Кожна особа своєю присутністю в нашій історії разом з нами засвідчує незнищимість нашого роду. Народи сильні свідомістю своїх мас. Могутні своєю єдністю і згуртованістю. Кожна людина нашого роду повинна бути ретельно оцінена і вписана в загальнонаціональний реєстр так, щоб ані один слід в історії не був марним і забутим.

Ярослав Стех
(Торонто, Канада)

«ПЕРОМ ПУБЛІЦИСТА»

Коли для Росії настане день розплати?

«Щодо Росії, то її можна згадати тільки як окупантку величезної кількості украденої власності, яку їй доведеться повернути в день розплати».

Фрідріх Енгельс

Плакат на майдані Незалежності у Києві

Коли під час Революції Гідності українці почали жертвовно виборювати «украдену власність» (Ф. Енгельс), то у відповідь отримали неспровоковану агресію з боку Москви. Путінська Росія, яка вважає себе спадкоємицею царсько-більшовицької імперії, прагне будь-якою ціною втримати у своїй євразійській держматриці «величезну кількість украденої власності» (Фрідріх Енгельс).

Володимир Путін напередодні відзначення століття початку Першої світової війни вирішив будь-якими засобами й способами реставрувати імперію в кордонах, що існували на 1 серпня 1914 року, вмонтувавши у новітній неототалітарний комплекс, сконструйований спеціалістами з Луб'янки і Ясенєво, Українську державу, яка щодень, починаючи з листопада 2013 року, набуває дедалі виразніших рис і ознак справжньої демократії.

Ведучи мову про світову маса-

кру 1914–1918 років, російський президент у червні 2012 року заявив, що Росія програла війну стороні, яка прогала. Висновок дивовижний. Ірраціональний. Але для Росії звиклий, традиційний. Так, із царини ірраціонального світосприйняття постало й спровоковане Кремлем воєнне протистояння на південному сході України – через усілякі фобії та комплекси, через воскреслу маніакальну ідею всесвітньої гегемонії ВВП чекістськими методами взявся реанімувати імперський СССР. Путін добре розуміє, що без інкорпорації України в євразійське тіло Московії ці плани нездійсненні. Однак судячи з ірраціональних вчинків, «Путлер» так і не усвідомив, що силоміць затягнути Україну в лоно «єдиної і неделимої» вже не вийде. Тому й нервує, робить помилки, прагнучи помпезно відзначити столітню дату початку Першої світової війни, прилучивши для цього бодай ілюзорну «Новоросію».

«Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм

не зійтися вдвох, допоки землю і небеса на суд не покличе Бог», – написав свого часу Редьярд Кіплінг. І мав рацію. Ця думка із знаменитої балади англійського письменника не втратила актуальності донині. Мусимо визнати, що проблема взаємин (сумісність/несумісність) між

Україною та Росією існувала завжди. Це навіть не географічна проблема. Проблема на ментальному, культурному, світоглядному рівнях. Ми надто різні – росіяни та українці. І на те нема ради.

Підтверджені несумісності таких соціально-економічних систем, як Україна і Росія – предостатньо. Приміром, особливості психології, ментальності, поведінки росіян у різні часи помічали різні народи, що відображено в численних книгах, щоденниках, дорожніх нотатках. Не залишився осторонь й український народ, який дав напрочуд влучні характеристики північно-східному сусідові. Ось лише кілька зразків прислів'їв і приказок, зібраних і впорядкованих Матвієм Номисом:

«– Тату, лізе чорт у хату!» – «Дарма, аби не москаль»; «Мабуть, москаль тоді красти перестане, як чорт молитися Богу стане»; «Коли чорт та москаль що вкрали, то поминай, як звали»; ...

Продовження на наступній стор.

«ПЕРОМ ПУБЛІЦИСТА»

Початок на попередній стор.
...«З москалем дружи, а камінь за пазухою держи»; «Москаль тоді правду скаже, як чорт молитися стане»; «Казав москаль право, та й збрехав браво»; «Москва на злиднях збудована та й злиднями годована»; «Звичне, московська напасть»; «Бов, бов по московській брехні!».

Ці афористичні висловлювання – своєрідна соціологія, ретельна систематизація величезного масиву прикладів/фактів вимушеного співіснування українців з іншою соціально-економічною та світоглядною системою, об'єктивний вислід тривалих спостережень наших предків за далеко не найкращими виявами «загадкової російської душі».

Ми й справді відмінні: росіяни та українці. Бо є представниками різних (несумісних) систем. Ось як характеризує Росію всесвітньо відомий російський історик та етнолог Лев Гумільов: «Росія самостійний суперетнос, який виник на 500 років пізніше від західноєвропейського, у XIV столітті. Ми і західно-європейці завжди цю відмінність відчували і «своїми» одні одних не визнавали. Якщо ми на 500 років молодші, то як би не вивчали європейський досвід, не зможемо зараз добитися добробуту і звичаїв, характерних для Європи. Наш вік і рівень пасіонарності передбачає зовсім інші імперативи поведінки».

А ще Лев Гумільов ввів поняття етнічної антисистеми, визначивши її як системну цілісність людей з негативним світосприйняттям – специфічним ставлення до матеріального світу, що виявляється у прагненні до спрощення систем. Інакше кажучи, до знищення системи – чи то держави, ландшафту або етносу. Антисистема виробляє для своїх членів спільне світосприйняття. Для антисистеми незалежно від конкретної ідеології її членів існує одна об'єднувальна настанова: заперечення реального світу як складної і багатоманітної системи в ім'я тієї або іншої абстрактної мети. Росія – яскравий приклад етнічної антисистеми.

Підтвердженням цьому є прецікаві висновки/спостереження видатного російського історика Ва-

силя Ключевського, який відзначав, що впродовж двохсот років клас російського суспільства, який виховувався впливом Західної Європи, неодноразово переживав дивні кризи: «вдруг закроет свои учебники и, высоко подняв голову, начинает думать, что мы вовсе не отстали, а идем своею дорогою, что Россия сама по себе, а Европа сама по себе, и мы можем обойтись без ее наук и искусств своими доморощенными средствами. Этот прилив патриотизма и тоски по самобытности так могущественно захватывает наше общество, что мы, обыкновенно довольно неразборчивые поклонники Европы, начинаем чувствовать какое-то озлобление против всего европейского и проникаемся безотчетной верой в необъятные силы своего народа».

А ось що констатують вже наші сучасники – відомі російські соціологи Л. Гудков і Б. Дубін з Центру вивчення громадської думки: «Жители России являются архаичными и примитивными людьми. Рабочие представляют собой пьяниц и воров, которые не хотят честно и интенсивно трудиться и постоянно жалуются на низкую заработную плату. У них отсутствует мотивация, они не способны к творчеству... Россияне пассивны и сопротивляются переменам. <...> Культурный уровень россиян крайне низок. Жители России страдают комплексом неполноценности и отличаются пессимизмом. Они не любят и не уважают себя... Мы словно застряли психологически и ментально на пороге современного мира.<...> И на все вызовы, связанные с глобализацией, миграцией и нашествием иноверцев, публика тупо реагирует: бей, выселяй, загоняй в гетто, «пусть знают, кто в доме хозяин!», сползла в зоологический, пещерный расизм. Власть можно поменять. Можно переписать законы. Устройство мозга поменять гораздо сложнее. И последствия деградации в этой области могут – увы – оказаться для России фатальными».

Про це саме попереджав Ніколаї Бердяєв ще 1925 року, розмірковуючи про євразійство як про напрямки насамперед емоційний, а не інтелектуальний. В результаті «такого рода душевная формация может обернуться русским фашизмом».

Передбачення російського філо-

софа збулося: спершу народився сталінський фашизм, який через століття трансформувався у фашизм путінський.

Підтверджені цьому предостатньо. У царині культури також. Так, видавництво «Ексмо», представлене в Україні дистриб'ютором російських книжок «Ексмо-Україна», мережею книжкових супермаркетів «Читай-город», «Книжный супермаркет», а також видавництвом «Країна Мрій», випустило серію фантастичних антиукраїнських книг. Лише назви чого вартують: «Україна в огні. Епоха мертворождалих», «Україна в крові», «Дикое поле 2017. На руинах України», «Український фронт. Красные звезды над майданом», «Поле боя – Украина. Сломанный трезубец», «Поле боя – Севастополь. Город-герой против НАТО». Одна з анотацій: «Ближайшее будущее. Русофобская политика «оппозиции» разрывает Украину надвое. «Свидомиты» при поддержке НАТО пытаются силой усмирить Левобережье. Восточная Малороссия отвечает оккупантам партизанской войной. Наступает беспощадная «эпоха мертворожденных»...

Маємо не лише специфічний відгомін антиукраїнської істерії в Росії. Перед нами своєрідне белетристичне віддзеркалення «загадкової російської душі», психологічний стан російського культуртрегерства, яке нахабно і, на жаль, все ще безперешкодно підгодовує п'яту колону в Україні.

Тож для Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі (голова В. В. Костицький), яка має вживати заходи щодо «зупинення навали інформаційної продукції з ознаками онтидержавної пропаганди, закликів до зміни шляхом насильства конституційного ладу або територіальної цілісності України», роботи сила-силенна.

Перефразовуючи геніальну думку Фрідріха Енгельса, винесену в епіграф, можна констатувати, що день розплати наближається. Для Росії. Для новітнього російського фашизму...

Олег Романчук – публіцист, шеф-редактор журналу «Універсум», кандидат філологічних наук

ПРО ТЕ, ЩО ЗАРАЗ ГОЛОВНЕ

24 серпня ближче до пізнього вечора (через це і якість фото низька) привіз командира мотострілецького взводу Національної Гвардії України Віктора Ожогіна до його бійців, котрі на тренувальних зборах неподалік Дніпропетровська. Разом з "батьком командиром" доставили різного роду корисних речей для його бійців так на кілограм 300-350. Щоправда, питна вода складала більше половини того вантажу. До сліз зворушує прагнення, здебільшого нашої журналістської дніпрянської братії, допомогти Віктору в його командирській роботі. Не буду тут згадувати імена цих світлих особистостей, аби, часом, когось не забути. Господь має свою листу добра!

Скажу що у нашому вантажі були і домашні пампушки, і зроблені за спецзамовленням "берці", і всякого роду корисні для воїнів речі. Виглядає так, що біда і горе робить нас кращими і добрішими...

Ожогін як Ожогін. Чудак на війну збирається, а під час переїзду не оминули "жіночої теми". Хоч це може й потішити - значить моральний стан нашого героя на Ура.

Бійці його радо зустріли командира. Більшість прості, сільські хлопці з Полтавщини та нашої області. Десь половина добровольці. Лише двоє 1970 року народження. А решта наші з Ожогіним "діти". Мені складно було дивитися в їх очі. Адже більшість з них йде на війну не долюбивши, не догулявши...

Наприкінці наступного тижня Віктор Ожогін бере офіційний шлюб з мамою його трирічної Каріни пані Олександрою. Так би мовити, для підняття бойового духу і бездоганності морального обличчя командира 30 українських бійців. За вже апробованими схемами будемо вдячні за подарунки для молодят. Беру на себе відповідальність доручити їх просто в руки Олександрі та Віктору Ожогіним.

І насамкінець просто сугестії. Чому так паскудно нині звучать для нашого вуха такі московські прізвища як Путін, Гірін, Пургін й так милозвучно не менш російське наймення Ожогін?!

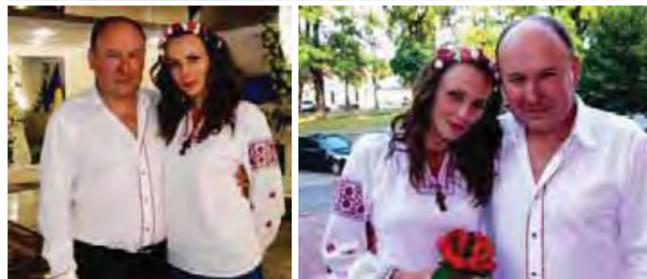
25 серпня перед тим як вже безпосередньо їхати до бійців Віктора Ожогіна заїхали на вулицю Калинову до Тетяни Колядинської. Вона серед тих атківістів хто допоміг нашому командирі та його воїнам. Трохи погомоніли на загал не у найгіршому настрої. Її чоловік Володя сказав мені дуже мудро:

- Це народна війна...

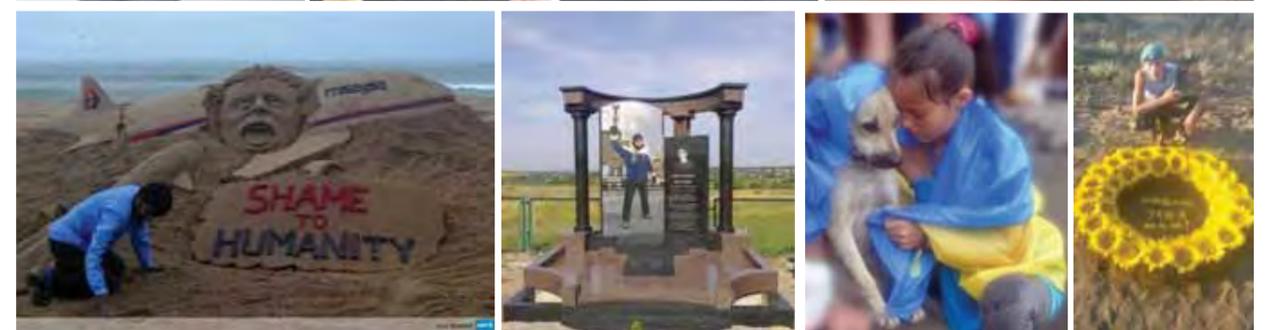
А 27 серпня сталась дійсно дещо радісне та світле - командир мотострілецького взводу Національної Гвардії України Віктор Ожогін одружився з чарівною Олександрою. В час таких непростих випробувань вони вирішили оформити стосунки офіційно. Пропозицію руки і серця командир робив за присутності свого взводу... І рік тому Олександра і не повірила б, що пропозиція буде настільки незвичною. Банальних фраз не уникнути – дуже хочеться побажати цій родині радості, щастя та мирного неба. Нехай першу свою річницю вони відсвяткують на вільній землі у вільній Україні...

Велике спасибі всім і кожному, хто допомагає всім цим людям.

Фідель Сухоніс, фото автора

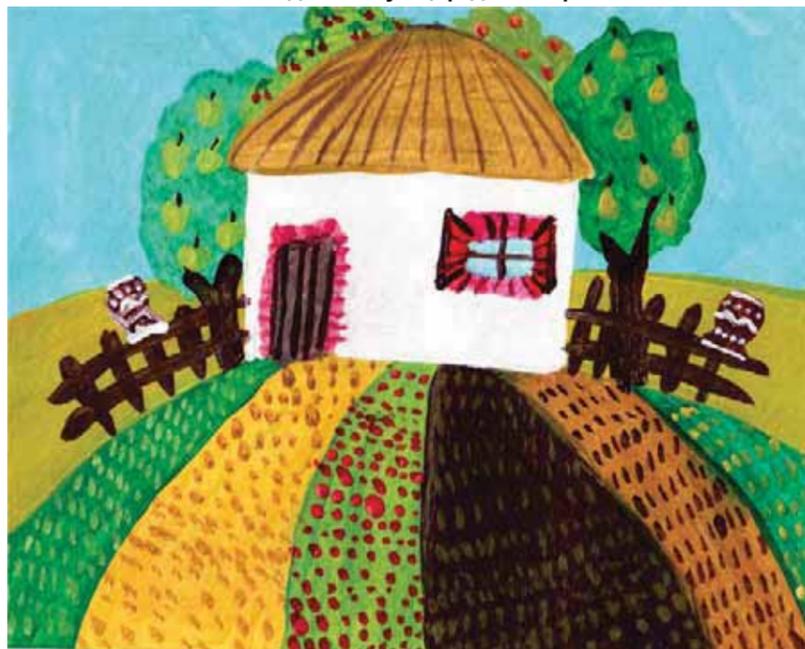

ЗАМІСТЬ ТИСЯЧІ СЛІВ

Мій МИР

Юна жителька Дніпропетровська Поліна Шпірка намалювала свою Україну, свій МИР, своє майбутнє...Кольорове та яскраве, вільне від війни та болю...А Бог завжди виконує щирі дитячі мрії!

СІЧЕСЛАВ

Колись, нас ототожнювали з Донецьком, сьогодні називають другим Львовом. За 200 кілометрів від нас - війна, а у нас тут, як ніколи, розквітає УКРАЇНА...

«Петриківський розпис» розквітає під пензлем учнів професійно-технічного училища № 79 Дніпропетровської області

Для учнів Петриківського професійно-технічного училища № 79 проходження переддипломної виробничої практики в цьому році набуло реалістичного впровадження своїх творчих проєктів для потреб місцевої громади.

Так, учні училища з професії «Художник з розмалювання по дереву» під керівництвом своїх видатних майстрів – народних художників України Горбулі Людмили Миколаївни та Дарадан Ольги Іванівни прикрасили стіни їдальні оздоровчого табору «Комунарець» у с. Китайгород Царичанського району та зупинку в смт. Петриківка.

Дякуючи молодим талантам училища ще раз підтверджено вагомість «Петриківського розпису» - культурної спадщини Дніпропетровщини та всієї України.

В. М. Василенко

Храм поезії і почуттів у віршах Оксани Маковець

Напередодні першого осіннього місяця в іншій півкулі – за багато тисяч кілометрів від України – побачила світ збірка поезій «Поетичний вінок осінніх настроїв» члена НСПУ Оксани Маковець.

На мій погляд, книга вийшла неординарно, навіть вибагливий критик або поціновувач поезії буде задоволений, погортавши її сторінки. Що стосується змісту... Дозвольте, шановні колеги, поділитися з вами думками про творчий доробок авторки.

Дивно розкидає свої карти Життя...

Хіба думала маленька Оксана Бурковська, яка народилася в селі Карпатське Львівської області, що колись опиниться далеко-далеко від милої серцю землі – аж у штаті Вірджінія, в США? Та де там! Про це вона й не мріяла. А мріяла змалку донька Йосипа та Ганни Бурковських – вчителя математики і фельдшерки сільської лікарні – поїхати здобувати вищу освіту в Києві. І таки здійснила її, закінчила інженерний факультет Київської Сільськогосподарської Академії (тепер Аграрний Університет) й отримала диплом інженера.

Невдовзі дівчина змінила прізвище Бурковська на Булах, одружившись у 1979 році, але вже у нещасному для неї 1983 стала вдовою. Валентин Булах, перший чоловік, трагічно загинув у 29-річному віці. Від цього шлюбу у жінки залишився єдиний син – Віталій.

Кардинальна зміна долі допомогла Оксані здолати горе за загиблим коханням: у 1996 році, після фортуного виграшу лотереї на Зелену Картку, вона разом із сином отримує вид на проживання в Америці. І... вирішує не противитись долі.

Опинившись у США, молода жінка активно долучається до освітянської та літературної діяльності. Від листопада 1996 року періодично дописує до всіх Американсько-Українських видань Західної Діаспори, працює вчителькою Рідної Школи у місті Пассейк та Українській Кредитівці «Самопоміч», що знаходиться у місті Кліфтон в штаті Нью Джерсі. З вересня 2005 року виконує обов'язки головного редактора літературного журналу «Верховина»...

Мабуть, доля вирішила винагородити енергійну й невтомну працівницю, бо зустріла вона у США свого судженого чоловіка – Юрія Маковця. А звела їх перша збірка поезій Оксани Булах «Чебрець під вікном». Відтоді і змінила прізвище на Маковець, яким нині й підписує кожну нову книгу...

Вже 18-й рік поетеса Оксана Маковець, член Національної Спілки письменників України, мешкає у США. Але думки її, якнайчастіше, летять за океан, до рідної землі. Про цю дорогу її серцю землю, долю народу і кожної окремої людини, кохання і дружбу, правду і волю –

нова збірка її поезій – «Поетичний вінок осінніх настроїв».

Зазначу, що завжди пані Оксана відчуває вірші як форму, що дозволяє втілити в слові внутрішнє життя душі в усіх її мінливих та багатосторонніх проявах. «Моя любов і відчуття – у Слові...» – стверджує поетеса («Я маю віршами»). Вона усвідомлює, яку силу має Слово і, у зверненні до усіх поетів пише:

*Пробуджуйтесь! Збудить всі ваші музи,
Які машинний гуркіт заглушив.
Пора модерні скинути обузи,
Щоб скит проснувся й дух його ожив.*

*Заговоріть! Почують вас мільйони.
Ваші слова замінять легіони!!!
Бо Слово у руках поета – та ж зброя:
О магіє рідного слова,
Сильніш ти від зброї із криці!*

Слово допомагає у боротьбі, воно ж – допомагає жити і творити, залишатися особистістю навіть у чужій стороні:

*З тобою не згублюся в світі.
З тобою – я вільна людина.
І знаю: яснитимеш в цвіті,
Тебе ж бо природа створила!
О, магіє рідного слова,*

*Найближча мені, найдобріша.
Моя українська розмова...
Почуєш – на серці тепліше.*

Істину цю Оксана Маковець зрозуміла ще в шкільні роки, коли зачитувалася рядками Великого Кобзаря. А був то час тотального зросійщення, коли головною мовою України вважалась російська...

Тому, навіть перебуваючи далеко від Батьківщини, українка і патріотка, пані Оксана нагадує:

*Не забудьмо свій рід!
Пам'ятаймо, що вчив нас
Великий Шевченко Тарас,
Поетові ж правнуки ми із тобою!*

Так, ми пам'ятаємо свій рід, який з повік-віків живе на прекрасній українській землі. Здавна наші краї вважалися такими, де течуть «молоко і мед», а ще – «краєм божим на землі». Різноманітні природні багатства приваблювали та манили до себе, наче сарану, численних завойовників. Тому українському народу разом із тисячолітньою хліборобською культурою доводилося плекати і культуру козацьку, військову. І ніякі «великі брати» не змогли знищити його волелюбний дух. Живе у нащадках тих лицарів-козаків, що груддю ставали в боротьбі за свою Волю, за щасливе майбутнє на рідній прабатьківській землі, ще й досі він, мов Прометей. Безсумнівно, у наших генах закарбована Богом ця жага свободи і справедливості. Українці ніколи не зазіхали на чужі землі, але свою Батьківщину вони завжди готові захистити. Про це ще раз довів світові наш Героїчний Майдан у Києві. Про це наголошує поетеса Оксана Маковець у своєму вірші «Український народ»:

*...Незборимий!
Непохитний у вірі за Правду свою,
Бо прагне щасливої долі дітей України!*

Саме ці рядки можуть пояснити читачеві назву збірки, котру зараз презентує нам авторка. Адже на початку ХХІ століття Україна дійсно переживала період, який людина мистецтва може з великою вірогідністю назвати «осіннім»:

*Осінні настрої
з'явилися в природі:
Осінні ранки,
вечори осінні.
Хоч за вікном
рожеві ще серпанки,
Осінні настрої
панують у погоді.
Або ще:*

*Народження і розквіт, знов – кінець.
Замкнувся цикл незвіданого кола.*

Цикл замкнувся. І вкотре волелюбний наш народ довів світові, що попри всі негаразди збереглася його прадавня волелюбна душа, що в єдності – сила, а найдорожчим для кожного українця є його рідна Країна. І не тільки

та місцевість, де народився і виріс, але ВСІ села й міста України – від Ужгорода до Луганська і від Чернігова до Ізмаїла, Херсона й Маріуполя. Цю поєднаність душ довели українці на головній площі країни – Майдані:

*Та де б не знаходивсь і жив українець,
По всіх континентах, у різних країнах.
Єдиним поривом об'єднані всі ми –
За Волю на рідній землі України!*

Також:

*Сміливий, красивий в святому пориві
Український Народ. Незборимий!
Непохитний у вірі за Правду свою,
Бо прагне щасливої долі дітей України!*

Сумна пора року – осінь. Але від неї починається процес пробудження народу, який порівнює поетеса з пробудженням природи.

*Знову тривожний місяць Листопад
В повстанні над тобою, Україно.
І волелюбний Незалежності Майдан
З Народом України – воєдино!*

Діалектика ліричної миті та цілісного світу створює змістовне протиріччя, яке так чи інакше розв'язується у структурі вірша:

*Хоч і досі ще ми стоїмо на вітрах...
На історії віхах, немовби на вістрях.
І дороги у нас, і шляхи – як ножі,
Нас розшарпує часу стихійність.
Але вистоїм ми, бо за нами свої рубежі.
З нами – Правди Закон і свята
його
закономірність!*

Розглядаючи творчий доробок Оксани Маковець на прикладі нової збірки, хотілося б також звернути увагу читача не тільки на громадянські, але й на ліричні поезії, запропоновані її переклади на українську мову іншомовних поетів, а також давньої української пісні, записаної зі слів діда письменниці – Федора Олексівича.

Відкриваючи збірку віршів «Поетичний вінок осінніх настроїв», ми ніби чуємо голос авторки, її живе слово, інтонацію, а у ній – живу конкретику і думки, і почуття. Так, кожен вірш обмежується сферою окремого переживання. Але, поряд із тим, у кожному ліричному моменті так чи інакше відтворюється почуття цілісності життя. Поетеса намагається (і їй це вдається) зосередити життя у єдиній миті, у крайній конкретності якого художнім зусиллям відкривається стан світу. Таке зосередження світу у ліричній миті і є загальним формотворчим принципом поетеси Оксани Маковець, в якому відображено і справжній храм її чутливої душі.

Еліна Заржицька

«НА КОНКУРС»

Я, Ібрагімова Уляна Азарівна, народилася 27 грудня 1999 року в селі Михайлівні Томаківського району Дніпропетровської області.

Моя сім'я – мама і бабуся.

Навчаюсь у 9 класі Михайлівської загальноосвітньої школи. Віддаю перевагу гуманітарним наукам.

Захоплююсь фотомистецтвом, перемогла у обласних етапах конкурсів світлин «Моя Україна», «Дивосвіт рідного краю». Беру активну участь у предметних олімпіадах та літературних конкурсах, маю перемоги.

Мрію стати журналістом або фотографом.

Під знаком «Х»

Гамір і метушня додавали хвилювання. Серед вишуканих дівочих суконь і елегантних чоловічих костюмів кидалася в око вишиванка, вихрасте волосся. Тарас намагався не дивитися у величезні дзеркала, перед якими крутилися конкурсантки. Хвилювання спирало дух.

Оксана Марченко легенько підштовхнула Тараса, саме так, як в дитинстві його сусідка, Оксаночка. Потепліло на душі, стало слухатися тіло, повернувся голос. Хлопець заспівав. І полилася пісня бурхливим потоком спочатку понад головною сценою, а далі – глядацьким залом, просторими коридорами, відбиваючись у дзеркалах, набираючи більшої потужності і линула все вище, вище, до небес. А вже такий чарівний голос неодмінно мали почути небеса, бо саме до Господа звертався хлопець у хвилини розпуки і радості. Інколи зневірився у силі Всевишнього, а сьогодні – дякував.

Глядачі встали першими. Тоді піднявся Сергій Сосєдов, далі Ірина Дубцова з Ігорем Кондратюком. Серьога не піднявся. Коли судді коментували виступ, Тарасові знову стало душно. Як не дивно, але Серьога нарешті встав, підійшов до розгубленого хлопця і потис руку. Зал вибухнув аплодисментами. Я...заплакала. Плакала від щастя, що сільський хлопець, який не знає нот, ніколи не переступав порогу музичної школи, викликав такі овації. Як я в нього вірила!

Прямі ефіри пролетіли, як один день. Оксана Марченко стоїть перед софитами, тримаючи в руках заповітну мрію тисяч, мільйонів українців – конверт із знаком «Х». Витримавши паузу (як для мене – то було годин три) ведуча сказала: «Переможець першого сезону Х-фактору... Тарас Шевченко!» Мій улюблений артист переміг! Він перший! Він був, є і буде перший! Я відправила за Тараса 5 SMS. Я рада! Я рада! Я щаслива!

Продюсери та організатори всесвітнього співочого конкурсу Євробачення помітили вихованця Х-фактору і запросили Тараса на

шоу. Юний Шевченко привіз першість Україні.

Мені дуже пощастило поспілкуватися з Тарасом, коли я потрапила в дитячий табір. Тарас розповів про своє дитинство, про красу рідного краю, про конкурси і запевняв, що перед завзяттям і щирою працею відкриваються всі двері.

Тарас прославив рідну Україну поетичним словом, чарівним голосом. А недавно з теленовин я дізналася, що Тарас Шевченко написав музику до власних творів і готує новий альбом «Віч-на-віч з Україною».

**Ібрагімова Уляна
Михайлівська ЗОШ І-Іст.**

Гурген Баренц (Гурген Сергійович Карапетян)

«Я усвідомив: в Бога легше вірити, ніж у Людину...»

Поет, прозаїк, перекладач, журналіст, літературознавець. Народився 1952 року в Єревані. Кандидат філологічних наук, спеціаліст із російської та вірменської літератур. Автор понад 2000 публікацій у різноманітних часописах Вірменії, Росії та інших країн. Вірші та переклади друкувалися в антологіях сучасної вірменської поезії. Автор багатьох книжок, зокрема збірки вибраних віршів «Уроки Дороги» (Єреван, 2010). Упорядник збірки творів російськомовних вірменських авторів «Лоза і камінь» (Єреван, 1985). Лауреат Першого відкритого Всеросійського конкурсу поезії «Музика слова» (2011), переможець П'ятого Міжнародного літературного конкурсу «Музика перекладу» (2013) та Восьмого Міжнародного фестивалю поезії «Славянська прегрідка» (міжнародна нагорода «Срібне летюче перо»; Варна, Болгарія, 2014). Пише вірменською та російською мовами. Його твори перекладені українською, англійською, німецькою, словацькою, сербською, польською, перською та іншими мовами.

На кого нам списати
Жахливе своє сьогодні?
І кого звинуватити
В жорнах страшної війни?
Ми шукали свободу
Й відкритою стали мішенню.
Наші душі – мов попіл,
Звикають до крові вони.
На вітар переможний
Поклали вже все ми, що мали;
Мовчки стиснули зуби,
Затягнули сильніше паски.
Та ніяк не поділять
Папахи нові генерали,
І гендлюють до згуби,
Неначе прийшли на віки.
Будь ти проклятий, час,
Що синів забираєш пекельно!
Не замолять гріхи
Ті, що зрадили власний народ.
Хто випалював душі –
Їм не вистачить храмів і келій,
В чорних замках блукатимуть
Прокляті тіні заброд.
На Страшному Суді
Пред'явлю своє згарище – долю.
Жодних виправдань вбивцям!
Скажу тільки старцям святым,
Що я жив між людців:
Жебраків обкрадали, героїв;
Й хизувались сліпучим,
Нечистим багатством своїм.

ЦАП НА ГОРОДІ (БАЛАДА)

Цап обіцяв: «Труджусь, мов кінь.
Всім стану другом!»

Пустили на город. Амінь.
Попавсь, злодюга...
Коли ж постав перед судом
Цей «янгол» вчора,
Усе волав: «Що за Содом?!»,
«Що за Гоморра?!»
Він рвав, метав, слова молів,
Летіла слина...
Душею капусти знов
Боживсь невинно.
Мовляв, поїв її, як міг, –
По ложці чайній;
Беріг, плекав, пітнів, стеріг
Вночі і зрання...
В Брюссель і Страсбург, диво з див,
Строчив уміло:
«Та я ж капусту жити вчив!
Не захотіла...»
Він виливав потоки слів,
Дудів в фанфари:
«Є Фонд із захисту козлів,
Він дасть вам жару!»
«Я ж на городі – старожил,
Пустив коріння...
Завжди з капустою дружив,
До очманіння!»
«Я – злодій? Твердження смішне.
Капусті б мову:
На новий термін вже мене
Обрать готова!»
Та пам'ятаємо: росла
Капуста густо.
Однак обрали ми козла –
Й нема капусти.
А цап все мекав: «Ох, розбій,
Ой, ображають!
Не їв капусти – рік такий
Тут неврожайний...»
В екстазі бороною тряс,
Крутивсь щомиті, –
Лякав новим Потопом нас,
Кровопролиттям...
Ех, ну який з козла надій?
Одні лиш чвари.
Ще був би, може, молодий,
А то ж – почвара...

На бійню – вирок заслужив!
«Не буду...» – просить.
Ми бачили таких козлів,
І з нас – вже досить.

Країна пересичена віршами.
Стомилася країна від поетів.
Вітаємо тебе, епохо Хама!
Валяється культура у кюветі...

О, для базик політика – роздолля:
З лайна – і в дамки, можновладця роль...
Я крикнув королю: «Ти ж зовсім голий!».
А він у відповідь: «Зате король».

Борг кесарю сплативши та чинушам,
Ми – над безоднею, і стерся вже канат.
Оплакують ці дзвони наші душі,
А нам здається: просто так дзвенять...

Роки на плечі тиснуть, наче гирі;
Ще поскриплю? Чи завтра вже полину?
Я усвідомив: в Бога легше вірить,
Ніж у Людину.

Моя країна – схиблений літак:
Куди не полетить – усе не так!
Провали, ями на шляху повсюди...
І вкотре вже тривожиться народ:
А може, увімкнуть автопілот –
Неправильні біля штурвалу люди.

Дали життя – поносити, ніби костюм.
Дали життя – погратися, наче іграшкою.
Мені сподобався цей костюм.
Мені сподобалася ця іграшка.
Й тепер я залежу від життя.
Я смертельно залежу від життя.
Я залежу від сонця і неба,
Я залежу від вітру та моря,
Я залежу від життя. Від життя!
Щодня я сумую за ним.
Дали життя – проте всього лиш на час.
Дали життя – пригубити, але не випити.
Подивитись на нього, потримати.
Подивився. Потримав. Але тепер я
Не можу без нього. Не можу.
Дали життя – і хочуть тепер
Відібрати його, ніби костюм.
Силою, хитрістю, лестощами, обманом
Відбирають його, наче іграшку.
Але й це не все. Мені при цьому
Потрібно робити веселу міну,
Треба виглядати безтурботним
І про цю велику втрату
Міркувати, мов справжній філософ.

Боже мій, як вона танцювала!
Скільки пластики в ній, скільки грації!
Моє серце тривожно заскімлило:
А раптом вона підійде
Й попросить, щоб я подарував їй
Піднос із чистого срібла
Та ще й із блакитною облямівкою,
І щоб на цьому підносі неодмінно була

Голова Іоанна Хрестителя?..

Коли біля підніжжя Синаю
Мойсей натхненно читав Божі заповіді,
Люди слухали свого пророка
З величезною повагою,
Схвально кивали головами,
Але за спиною при цьому
Тримали схрещені пальці...

І ось ще таке спостереження:
Поки наші діти
Під нашим чуйним керівництвом
Перетворюються з мавп у людей,
Ми самі з людей
Перетворюємося на мавп.

Звичайно, я, в принципі, міг би
Влаштуватися куди-небудь чиновником
І з дев'яти до шести
З серйозним виглядом валяти дурня,
Отримуючи при цьому зарплату,
Яка дозволяла б
Вважатися цілком респектабельним,
Бути схожим на всіх інших.
Але Муза прийшла й сказала:
– Не смій навіть думати про це.
Багатство, діаманти та вілли,
Відпочинок на Багамах або в Ніцці, –
Лише суєта суєт; будь вищим за це.
То все – не твоє. Твоя справа –
Писати вірші й думати про мене.
Авжеж, вдень і вночі думати про мене,
Дружити зі словом і будувати повітряні замки.
Я згідно кивнув, зітхнув
І, затагнувши пасок тугіше,
Став неухильно слідувати
Її інструкціям та приписам.
Звичайно ж, я від такої перспективи –
Не у великому захваті,
Але я не ідіот і не дурень,
Щоб сперечатися з жінкою.

За нашою квартирою
Давно вже плаче ремонт.
Поплакав, поплакав –
І перестав.

Зазвичай вірші, як і діти,
Народжуються від любові.
Але інколи просто більше
Робити нічого.

Приємно усвідомлювати,
Що вірші –
Моя інтелектуальна власність.
Хоч якась, а все-таки власність...

Оскільки я дав
Життя своїм дітям,
То, до певної міри,
Став співавтором Бога?

Поетові А. не подобаються вірші поета Б.
Це нормально.

А поет Б. взагалі вважає поета А. графоманом.
Це теж, загалом, нормально.
Вся фішка тут у тому,
Що поет А. – редактор літературного журналу,
А поет Б. живе «на вільних хлібах»
І гордо називає себе «вільним художником».
І виходить так, що поет А. не публікує віршів поета Б.
А на те, що поет Б. вважає його графоманом,
Поетові А. начхати з висоти Евересту.
У цій історії є ще одна фішка:
Просто Я – поет Б.

Великі гроші, я чув,
Псують людей.
І все-таки дуже сумно,
Що мені реально загрожує
Померти незіпсованим.

Останнім часом вночі,
під час безсоння,
в найяскравішому зображенні
спалахують в уяві
всі скоєні дурниці,
всі скоєні підлості.
Мені здається, я почав репетирувати
Свій звіт перед Богом.

Коли покличеш мене, Господи,
Перетвори мене в цукор – прошу Тебе,
І розчини мене в небі:
Нехай йому стане солодко.
А потім я проллуюся на землю –
Ні, не манною небесною! –
Солодким дощем або снігом.
Нехай землі стане солодко.

Ну ось, знову до вечора
У моря підскачила температура.
Тепер всю ніч буде марити.

Самотужки,
Без помічників і асистентів,
Приймаю пологи
У світанку.

«Поправте мені постіль», –
Майже нечутним,
Тихим і слабким голосом
Попросив, вмираючи, Гете.
«Що він сказав?» – презираючись,
Питали один в одного присутні.
«Мій пан промовив: – Відкрийте ширше вікна.
Впустіть світло. Нехай буде більше світла», –
Багатозначно відповів камердинер.
Він просто не міг допустити,
Щоб останні слова
Великого Гете
Були банальними й прозаїчними.
Історію, звичайно, пишуть генії.
Але ретушують її
Їхні камердинери.

Великі чиновники,
Мов на підбір, –
Чванькуваті,
Зарозумілі й непривабливі.
Одного я ніяк не зрозумію:
Вони такими народжуються
Чи посада зобов'язує?

У своїй звітній промові
Глава держави
Напрочуд професійно
Пов'язав дірку в бюджеті
З озонною дірою.

Політики
На диво хвацько
Сідлають вітер.

УРОК ДЕМОКРАТІЇ

Вони виголошують промови,
Ми працюємо.
Вони б'ються за крісла,
Ми працюємо.
Вони ділять славу, позуючи перед телекамерами, –
Ми працюємо.
Вони думають про нові закордонні поїздки,
Про відпочинок на Карибах;
Ми – про хліб насущний.
Вони купують будинки, квартали, заводи,
Ми – що-небудь пожувати.
Час від часу
Вони звертаються до нас
З такими приблизно словами:
«Ви – народ, ви – господарі життя,
Ми ваші слуги, оскільки ми – слуги народу.
Ми дбаємо про ваше благополуччя.
Але, щоб ми служили добре,
Ви маєте дбати про слуг.
Ми – теж люди, у нас – великі запити,
І ці великі запити зазвичай зростають.
Тому ми пропонуємо
Удвічі підняти нам зарплату.
Цим ми одразу вирішимо
Безліч ваших проблем.
Це допоможе боротися
З вашою бідністю, з нашою корупцією.
Нам стане удвічі легше долати
Спокусу вимагання хабара...
Ви з нами згодні?»
«Авжеж!» – бадьоро відповідаємо ми,
Скидаємо з вух локшину
Й повертаємося до перерваної роботи.
Треба поповнювати бюджет,
Щоб наші слуги жили, мов у Бога за пазухою.

Країна хвора. І чия вина?
Хто одягнув кайдани на зап'ястя?
Ми знаємо... Та неважливо, власне,
Чиї колись напишуть імена;
Який сатрап свою не вглядить шкуру, –
Побачити б уламки клятх мурів!

Українською переклав Сергій Дзюба

Марсель Салімов – відомий башкирський гуморист, прозаїк та поет. Тридцять років працював головним редактором сатиричного журналу «Хенек» («Вила»), в якому друкував українських письменників. Автор понад тридцяти книг. Його твори перекладені сорока мовами й надруковані в багатьох країнах світу.

Скупий тесть і примхливий зять

Харун-агай, найжадібніша людина в нашому селі, видавав заміж свою єдину доньку. На весільний стіл він зайвих грошей не викинув, зате гості змагалися один з одним, викладаючи перед молодими дорогі подарунки. І тут скупий Харун перевершив сам себе – замість подарунка, він підніс молодим клітку з живим індиком, примовляючи: «Нехай, зятьок, ваше багатство стане таким же величезним, як цей птах!».

Побачивши надутого індика, гості розсміялися. А наречений почервонів більше, ніж індик, однак, намагаючись придушити образ, видавив із себе: «Який красень! Люблю індиків!». Тоді хтось із гостей і випалив: «Женишок-індюшок!».

А Харун-агай радів: дешево від зятя відкараскався! Проте не минуло й місяця після весілля, як у будинок Харуна прийшов зять Сураман.

– Не можу я жити з вашою донькою! – промовив він.

– Стривай, зятьку, не кип'ятися, говори толком. Що трапилось?

– Та що казати! Самі ж знаєте, після весілля все село потішається. Всі мене тепер тільки й дразнять: «женишок-індюшок!»! Хоч того індика ще минулого тижня зарізали. Одним словом, дорогий тестю, точніше колишній тестю, нам доведеться розлучитися.

У Харуна затремтіли коліна.

– Ну, навіщо ж так круто? Давай спочатку все гарненько обміркуємо, а про індіка забудь. Ось я тобі подарую баранчика – величиною з теля.

– Барана? Не треба! Хоч із корову величиною! Не вистачає тільки, щоб до мене кличка «Сураман-баран» прилипла! До речі, щодо корови, ваша донька щоранку вимагає чаю з молоком...

– От, окаянна, – буркнув Харун, начебто, справді, лаючи дочку. – Раніше взагалі неможна було змусити її навіть пригубити чай із молоком, а тепер, як вийшла заміж, раптом молоко полюбила. Дива та й годі! Ну добре, зятьку, не засмучуйся, бери корову і чимчикуй додому. Вважай, що це – мій подарунок.

Розлучитися з коровою було не легко. Але Харун-агай втішив себе: «Якщо житимуть дружно, залишать мене в спокої!». Однак його надії не справдилися. Примхливий зять, чмихаючи носом, знову приплився до нього.

– Не можу я жити з такою дружиною! Ні вдень, ні вночі не дає спокою. Все одне й те ж. Мовляв, їй соромно ходити пішки. Сусіди, каже, навіть у кіно їздять на своїй машині. Так неможливо жити. Розлучаюся! Нехай знайде собі нареченого з автівкою!

Почухавши трохи потилицю, Ха-

рун-агай промовив:

– Ну, навіщо через якісь дрібниці сім'ю руйнувати? Бери мої «Жигулі» і мчися додому, все одно в гаражі іржавіють...

Уявляєте, як важко було жадібному дідугану розставитися з машиною? Він і для себе шкодував зайвий раз автівкою скористатися. А тут від неї лише хмара пилу залишилася!

«Ну, вже тепер вони від мене точно відв'яжуться!» – вирішив Харун. Але прорахувався й цього разу. Не минуло тижня, як прийшов Сураман. Обличчя його було похмурішим, ніж небо в непогожий день.

– Усякому терпінню настає кінець! – закричав він із порога. – Забирайте свою корову, машину і доньку. Крапка. Все!

Нарешті, і у Харуна лопнуло терпіння:

– Досить тобі, зятьку! – гаркнув він, виходячи з себе. – Чого ще тобі заманулося?

– Особисто мені нічого не треба. Та ось дочка ваша не хоче жити в хатинці завбільшки з курник. Сама вона стала ширшою грубки, дитину чекає.

У Харуна раптом пом'якшав голос:

– Дитину? Отже, у мене буде онук?

– Не хвилюйтеся, аліменти платитиму акуратно.

– Ох ти, шайтан окаянний! Хочеш залишити мого внука сиротою? Та я зараз тобі!..

Харун-агай зі злості замахнувся на примхливого зятя, але раптом, отямившись, махнув рукою:

– Знаєш що? Переселяйтеся в наш будинок, а ми переїдемо до вашого. Чи багато потрібно старим?

Молодят не треба було довго вмовляти, вони негайно переселилися до великого будинку батьків. А коли переступили поріг нового житла, Сураман весело запитав у дружини: «Ну, хто казав, що мій тесть – скупа людина?».

Марсель Салімов

**Українською мовою
переклав Сергій Дзюба**

Вірний пес

В одного господаря був дуже вірний пес і добре пантрував господарство; через цілі ночі гавкав, і за то йому добре їсти давали. Єдного вечора, як прийшов до своєї буди та й ліг, чує — хтось іде дорогов. Він встав та й біжить до брами. Вибігає за браму, дивиться — а то вовк. А він каже: «А ти чого тут до села заблукав?» Вовк каже: «Я іду до твого господаря, бо його вівці були на пасовиську і запрошували мене до себе в гості. Я пішов додому, зібрався та й тепер іду». А пес до вовка каже: «Мені ся здає, що вони ся нині не лагодили, то ти зачекай тут, а я їм скажу, що ти ідеш, аби ся пририхтували добре».

І побіг пес до овець та й каже: «Знаєте ви о тім, що вовк іде до вас у гості?» А вівці кажуть, що не знають. А там був один великий, уже старий баран та й каже: «Най приведе до мене». Та й пес узяв і побіг і каже до вовка: «Ходи».

Приходять перед хлівець, а пес каже до вовка: «Гайд, лізь крізь віконце». Вовк зачав лізти до хліва і вже наполовині як у хліві, так і надворі. Та й тогди пес загарчав і злапав за хвіст, а баран розбігся від другої стіни та й бухнув своїм головом у вовкову голову. А вовк назад вилетів крізь віконце надвір і каже до пса: «Е, ти, неборе, мене притримав». А пес каже: «Та де?! Я тебе підсаджував!» Та й каже: «Ти не маєш кріпкості, аби-с через таку низьку стіну перескочив, але ж треба мене пересаджувати». Каже вовк псові: «Ти лізь уперед, а я буду за тобов». Та й пес як наставився, так перескочив крізь віконце та й став собі коло вікна. А відтак зачав вовк драпанитися по стіні, і наколи перехи-

лив голову до хліва, пес злапав його за вухо та й тримає. Баран розбігся і зачав бити вовка, а вовк зарів та й пішов собі за браму. Відтак вибігає за ним пес та й каже: «Чому не йдеш, як тебе кликали?» А вовк каже: «А, та ти мудрий!.. Ти тримав мене, а вівці били». А пес каже: «Та де я тебе тримав?! Я тяг до середини». А вовк устав та й каже: «Чекай, ще я тебе десь злапаю!» Та й взяв та й пішов.

Відтак єдного разу виїхав господар в поле орати, та й пес за ним пішов. Але пес шукав за мишами та й забіг аж під ліс. Дивиться — вовк іде. А пес каже до него: «Ходи тепер до мене в гості, то я тебе ліпше прийму, як вівці». А вовк каже: «Е, то буде, як я ся забавив у овець! Ходи ти до мене». А пес каже: «То я мушу піти сказати господареві, що я йду на забаву, а не, то ти ходи зо мнов, там мій господар оре, та й я йому скажу, та й підем оба». А вовк каже: «Та я там не буду мати де ся сховати від господаря». А пес каже: «Ходи, там є господарів сардак, та й сховаєшся, а я піду йому сказати, що йду на забаву».

Вовк лізе під сардак, а пес каже: «Пхай передні лапи в один рукав, а задні — в другий, та й ніхто не буде видіти, що ти тут їш». А сам побіг до господаря та й каже, що є під сардаком той самий вовк, що приходив до овець. Господар прийшов до дороги з плугом, обернув, запустив плуг до борозни, відчіпає орчик від плуга та й каже до пса: «Як ідеш на забаву, то не надовго». Взяв орчик до рук, і пес злапав вовка за задні ноги, а господар б'є. Якось вдарив по ногах та й вломив му єдну ногу. Але як зачало дуже вовка боліти, роздер сардак та й ледве втік. Та й так ся з псом забавили.

Єдного разу в неділю файно сонце гріє, а пес каже до господаря, що піде собі трохи в поле подивитися. А господар каже: «То йди». Та й пес побіг. Оббіг поле вже всюди та й прийшов знов аж під ліс. А той вовк шкутильгає та й дивиться на пса, що аже пес має файний гайштук, що йому господар купив за то, що він йому добре пильнує господарства. І вовк уже не хоче приступати близько, бо боїться його. А пес питається вовка: «Чому не приступаєш ближче до мене?» А вовк каже: «Та як до

тебе приступати, коли ти уже зівстав вїтом у селі, маєш зверхність, можеш мене набити». А пес каже: «Ходи, не бійся». А вовк каже: «Ая, аби-с ще так мене бив, як тогди з господарем своїм?» І вовк обернувся і назад побіг у ліс, а пес помалу пішов собі попід ліс окопом.

Дивиться, а з ліса біжить корова. А пес питається її: «Чо ти так, моргулько, тікаєш?» А корова каже: «От набіг якийсь вовк та й хотів мене розбити, а я ся його напудила та й тікаю». А пес каже: «Ану вернися там, я ся подивлю, який то вовк». І корова вертається, а пес іде з нею таки на то місце, де вона ся пасла. Прийшли вони близько, і сказав пес до корови: «На тобі мій гайштук, бо вовк буде так мене ся бояти з гайштуком». Взяв здоймив з себе гайштук і заложив корові на ріг. Приходить ближче до вовкові та й кличе до себе. А вовк не хоче приступити. Пес каже: «Не бійся мене, я вже ласку утратив у свого господаря, дивися, що вже і минтила не маю — гайштука. Я уже буду з тобов тепер, та возьмім розбиймо тоту корову оба, та й ти будеш їсти м'ясо, а я буду кості обгризати». І вовк кинувся на корову. Пес вовка злапав за хвіст, а корова обернулася і пробила вовка рогом. І він втік у ліс, уже вилизується, що його болить. А пес з коровов пішли собі додому!

Прийшли вже в село, а пес каже: «Дай мені гайштук мій, бо я так не прийду перед свого господаря». А корова не хоче йому дати, каже, що він їй подарував. А пес каже: «Як не хоч дати мені по добрій волі, то я тебе буду позивати».

І запізнав її до старого коня, що вже через ціле своє життя возив тому господареві воду. За пару днів дістали фирлядунки і пішли обоє на термін. Прийшли. Почитав їх. І пес розказав, як він оборонив корову від смерті. А кінь став та й думає над тим та й каже до корови: «То таке, корово! Якби не пес, то би давно нас вовки з'їли. А гайштук йому маєш віддати, бо то тільки його заслуги».

І корова віддала йому гайштук, перепросила його, а за кару мала йому давати через цілу зиму по дві літри молока.

«ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ»

Олеся (Олександра) Олексіївна Омельченко (за чоловіком Козлова); член НСПУ, член НСЖУ; 19. 01. 1952 р. н.; проживаю у селі Військове Солонянського району на Дніпропетровщині; працюю вчителем Військової СЗОШ. Малюю, перекладаю з німецької, польської, російської мов. Пишу в різних літературних жанрах: поезії, поеми, драматичні твори у віршах, (також і для дітей), проза, публіцистика, гумор, фантастика.

Контактний телефон: 098-21-935-97.

Електронна пошта: olessyapoetessa@gmail.com

Доле моя, Україно моя,
З прадіда-діда велична собою,
Ось уже й я, пелюстинка твоя,
В зорі пливу золотою журбою.
З болю плету візерунки чудні,
Ночі і дні заплітаючи в косу,
І стугоняють у бурхливій крові
З прадіда-діда пісні стоголосі.
Ох, ті пісні у дзвенінні мечів,
Ох, ті пісні із бездонної муки.
У віковим нездоланнім плачі
Я засріблюся струминкою-звуком.
І полечу Україною я,
І полечу з Україною в серці.
Сонячна крапля веселого дня
Співом озвучу у чистій веселці.

МИТТЄВА НЕПОВТОРНІСТЬ

І тісно стане у самій собі,
Захочеться у небо превисоке.
Сміється з мене променистий сокіл,
І плачуть неба очі голубі.
А я їду між травами, одна,
Між дзеркалами росяного замку.
Розбита на нескінченість уламків,
Душа спокою тихого не зна.
Розп'ята поміж простору несучу
Ршукані оманною надії,
Миттєвій неповторності радію,
Молюсь на цю божественну красу.
Як боляче – шукати й не знайти,
Як боляче – знайти і загубити.
В глибинностях суттєвості – світити –
Вишукую краплини чистоти.
І плачуть неба очі голубі
Між дзеркалами росяного замку.
Розбита на нескінченість уламків,
Вигранню Безмежжя у собі.

Згрібає листя мій молодший брат.
Коричневіють жмуття перев'ялі.
Граки горіхи крадуть, а їжак
До нірки тягне яблужка опалі.
Срібляться павутинки у сльозах.
За літом плачуть, а чи за собою?
Марійкам та Іванкам у піснях
Набридло милуватися собою.

Хто заспіва їх і полежить біль?
Чи ніколи, а, може, вже ніколи?!
І Україна сонячна оволі
Нагору тягне возичок надій.
Допомагають Лебідь, Рак та Щука,
Рахує баба Киля копійки.
Їй скоро – сто, і знає, яка штука
Оце життя – стернею навпрошки.
Але кому пожалітись? Нікому...
В селі то бізнесмени, то бомжі...
Згрібає листя у саду Микола.
І всі на світі в світі цим – чужі.

Злітайтеся в мій сад, зірки і птиці,
Всїдайтеся безпечно у гіллі.
Осяює вас Місяць яснолиций.
Дозвольте привітати вас й мені.
Взяла б я кожну зірку у долоні,
Як світлячка з таємності ночей,
Птахів би огорнула я любов'ю
В квітучім саді маминих пісень.
Тут ходить Місяць поміж груш і яблунь.
Він кроки мого батька пам'ята,
Який цей сад плекав під небесами...
Тепер і він зорею проліта
У сад надій, у серце України.
...Калина розпишалась, як весна!
Таке все рідне в єдності родинній
Над берегами вічного Дніпра.
Як пахне сад! І кожна квітка – зірка
У солов'їній казочці тремтить.
Гудуть джмелі. А я така щаслива
Красу цю відчувати і любити!
Заходьте, гості, у мою оселю:
Сузір'я і галактики й світи.
Он їжачок, – розкаже вам про землю, –
Джерельну, в пшеницях й садах веселих,
Яка вам буде зіркою світить.

Мовчить трава запилена, не в змозі
«Рятуйте!» прокричати до людей.
Природа, наче квітка на морозі,
І маминих не чути вже пісень.
І смерті зашморг все тугіше тисне.
Ні сліз, ані зітхань, ні нарікань.
Лиш мишенятко з мишоловки пискне
В багатозначність кицькиних зітхань.
Все шкереберть. Усе – не так, як треба.
Мовчить трава.
Важкий музичить рок.
Для показухи із телемережі
Обряди й пісня роззявляють рот.
Чиновник чинно в будень поспішає,
Чеканить крок в колючу суєту.
Він зна про все, і влада все це знає.
Та ніколи їм думати про мету,
В яку народ наївно іще вірить;
У них – своя до шкіри приросла.
Мовчить трава. І виють дико звірі,
Що мрій пора вже і у них пройшла.

Прошу тебе, не важчай, бідне небо,
Гуркотом тривожних літаків.
Не наповняйся смородом. Не треба
Криваво-чорних, розпачних слідів!

Пульсує тиша, як перед інфарктом,
І серце у тривозі груди реве.
В дитятка завтра вже не стане татка...
Душа, як тур поранений, реве.
А велетень війни залізний гупа
По пшеницях і сонячних гаях.
Ані плачу, ані вмовлянь не чує –
У нього кров в провалених очах.
І пада юність, сильна і прекрасна,
В останню мить з усмішкою любить.
І важчас сльозами неба чаша.
Дощі і зливи, досить голосить!
Знак оклику вогненний – спалах смерті
У знак питання матінки-землі.
Хоч обіймай соколиків померлих,
А хоч кричи – у світі, як в труні.
Волосся на собі реве мати сива...
«Ох, синку, чи ж була я молода?
Яке то щастя – як тебе носила!
Убили! Стала прірвою біда.»
Не важчай, небо! Люди, схаменіться!
То ж молодь гине, завтрашнє, любов!
Солдатику чужий, постій, не цілься
У братика свого! Невинна кров
Так неслухняно ллється, просякає
У чорнозем, живий червонозем.
У війнах благородства не буває.
У них останній промінець помер.
І темрява повзе криваво, важко
Попід свинцевим небом, наче ртуть.
О людоньки, одумайтесь, будь ласка!
Дітей на розстріл нелюди ведуть!
Як без синоків їстоньки і пити?
Для чого дихать?! Україно, мов!
Ох, крадіям хотілося пожити:
І плюндрували, й проливали кров.
В синах свята повстала Україна
За правду, за любов і за красу.
Не розростайтесь розпачем, руїни!
Яку вже сотню Ангели несуть?!
Прошу тебе, не важчай, рідне небо!
Солдатів душами не важчай! Пожалій!
«Життя одне, берегти ж як треба..!» -
Казала ніжно мамочка мені.
Кому ж замало неба і землі?!
Під кулями, із сонцем на крилі,
Курличуть, кличуть в пісню журавлі...

ЛЮДЯНОСТЕ, ДЕ ТИ?

*Пам'яті всіх полеглих та Богдану Заваді,
який собою затулив побратимів на війні.*

Бідненька моя Україно,
Матінко-ненько рідненька,
Як тобі важко в руїнах,
Як твоє плаче серденько.
«Синку, синокчу, герою,
Не думала я й не гадала,
Що доведеться собою
Тобі закривати маму...»
Ось ти ідеш, усміхнений.
Вітер щасливий співає.
Сяєш юнацькими мріями.
День, наче сад, розквітає.
Раптом війни потвора
Виповзла з пащі друга.
Зрада його – потворна.
Ну а душа – зміюка.

Ти іще вірив, синку:
Друг схаменеться. Схибив!
...Тільки волошки сині
Вирвав скажений вибух.
Падали хлопці в вічність.
Кров'ю земля вмивалась.
Від України мами
Діти ішли навкі.

Вогонь тебе оточує, мій рідний.
Вже рота в реві рваного вогню.
І ви ще не обстріляні, наївні,
У чесну іще вірите війну.
Між вами сидів зрадник кароокий,
Пив каву в синіх паузах боїв,
Й тихенько продавав життя і спокій
Підступним ворогам, твоім й моім.
...А дуже рано, в сірості світанку,
Розпачливо завили небеса.
Із «Градів» - град вогню. Ревіли танки,
Криваво розривалася краса.
В ту мить не думав, сокол, про себе.
Удар прийняв. В безжальному вогні
Ти друзів затулив тремтливим серцем,
Сам на шматки криваві розлетівсь.
Поміж дзвіночків голова лежала,
Рука стирчала з чорних васильків,
Із місива кривавого кричала
Душа солдата в пекло це без слів.
...А матері чомусь в ту ніч не спалось:
Примаривсь босоногим у житах:
Біжить, сміється. Сонечко з ним гралось,
Ховало сонцятка в колосках...
...Нема тебе. Але часинку виграв!
Зібралась рота з силами – і в бій!
«Ура!» в кривавих спалахах летіло.
Осколки рвали жили з рук і з ніг.
Земля горіла, згуглювалася. Темінь.
І чорна кров лилася із життя.
Росіє, «братом» кликала тебе я.
За що спалила золоті жита?!
...Гукнув хтось: «Він закрив усіх собою.
Снаряд в собі спинив. Нас врятував.»
І вчулося страшно: над полем бою
Полеглим коліскову хтось співав.
Це Україна! Мати-Україна
Тужила за синокками своїми,
ридала на весь Всесвіт Україна,
Дитиночка їй кожненька боліла.
Кричала: «Враже, зупинись! Не цілься!
Хоч зараз кари Божої побійся!»
...Та цілився у спину зрадник підлий
У брата, у сестру, і в матір рідну.
Вже ворог не хова криваві руки.
Режоче, як садист, над рваним трупом.
Хитається планета від розпуки,
Горять міста, від болю стогнуть луки.
- Росіє, зупинись! – Європа просить.
- Росіє, зупинись! – кричить планета.
- Синокка вбили! – матінка голосить.
Повстало людство:
- Людьяносте, де ти?!
Світ згуртувався:
- Україна гине!
- Спиніть війну! – наказує нам Всесвіт.
Учора вбили України сина,
Сьогодні – тризни божевільний регіт.

Золота Пектораль

- сонячне послання скіфів.

21 червня 1971 року сонячному світлу відкрилось скіфське диво — нагрудна Золота Пектораль.

Автор — Лариса Охотник

1. Скіфи. Історична довідка.
2. Геродот і «Скіфія».
3. Курган «Товста Могила».
4. Древня символіка.
5. Метал царів, цар металів.
6. Золота Пектораль в дослідженнях Б. Мозолевського.
7. Гомер і Золоте Руно. Золоте Руно — символ древніх знань.
8. Загадкова сакральна символіка Пекторалі. Гіпотези дослідників.
9. Пектораль — втілення мудрості предків, арійський культ Сонця.

ЗМІСТ

Б. Мозолевський тримає Золоту Пектораль.

ПОЧАТОК У №6

Геродот. «Скіфія» (76, 77, 78, 79, 80) Розповідь про страту Скіла і Анахарсіса за шанування чужої віри і звичаїв. Скіл був страчений за те, що був посвячений Вахові (Вахх, Діонісій — бог вина і весняного врожаю). «...79 ...скіфи насміхалися з греків за поклоніння Вахові. Вони кажуть, що не годяться вишукувати собі такого бога, що наказує людям шаліти.» Анахарсіс набрався чужих звичаїв і молився чужій богині.

...«71. «Похорони царів відбуваються в краю Геррос, до котрого Борисфен ще судноплавний. Коли у скіфів умирає цар, вони там викопоють велику чотирикутну яму... Тіло мерця покривають воском..., кладуть на віз і везуть до іншого народу (племені). Ті, що до них привезено мерця, роблять так, як

Головний убір скіф'янки

царські скіфи. Відрізують шматок свого вуха, стрижуть волосся, роблять кругові надрізи на руці, дряпають чоло і ніс, проколюють ліву руку стрілою. ... Коли вже об'їдуть ... усі краї, спиняються у Герросі, що є останнім із підвладних їм народів і місцем поховання.» «... кладуть до ями одну задушену наложницю, виночерпія, кухаря, конюха, слугу, окличника (окличник розносив накази і оголошував їх), коней і первенців всяких інших домашніх тварин, а також золоті чаші; срібла ж і міді не мають у вжитку. Коли це зроблять, насилають напе-

Курган «Товста могила»

региони високу могилу, щоб була найбільша.»

«73. «А як умре якийсь інший скіф, то найближчі родичі кладуть його на віз і обвозять по приятелях... Так возять звичайних скіфів сорок днів, а потім ховають...»

ГЛАВА 3. КУРГАН «ТОВСТА МОГИЛА».

Курган досліджений Б. Мозолевським в червні 1971 року. Висота кургану — 8,6 м, діаметр — 60 м. Курган оточений ровом. В часі віднесення вченими до 4 століття до н.е.

Дві гробниці: центральна і впускна бокова. Центральне поховання (частково пограбоване) чоловіка (голова — на південь), з рештками бойового панциря, бойових поясів, прикрасами на одязі, посуду. Поруч, в непограбованому дромосі: меч, дві бронзові посудини, триручна амфора, нагайка і Золота Пектораль, основна знахідка.

Бокове впускне поховання багатой скіф'янки і дитини (головою на захід). Золоті прикраси: гривня — нагрудна прикраса, сережки, браслети, перстні, підвіски. В ніші — бронзовий котел. Два входи в погребальну камеру перекриті чотирма дерев'яними колесами.

Жертвопринесення: в кожному із поховань по три скелета коней, супроводжують три по-

ховання конюхів і поховання служниці. Коні — зі срібними і золотими вуздечками, кінським спорядженням.

В обох похованнях одяг з золотими бляшками, на яких зображені: медуза, лев, бик, сфінкс, лев шматує лань, грифони, грифони шматують лань, левиноголового грифона.

ГЛАВА 4. ДРЕВНЯ СИМВОЛІКА.

Розгледіти «Золоту Пектораль» нам допоможе довідник знаків і символів.

1. Золоте Руно. Символ вищих цінностей.

Вівця — втілення смиренності, образ вищої духовності. Символ весни, коли Сонце входить в сузір'я Овна. Молоко і руно вівці використовувались в ритуалах.

У міфі про аргонавтів Золоте Руно підвішувалося на дубі в священному гаю з метою збільшення його благотворної сили і охоронялося драконом.

2. Кінь. Символ могутності, життєвої сили, благородства, краси. Образ коня в міфології пов'язаний з Сонцем. Бог Сонця — еллінський Геліос, ведійський і іранський Мітра — рухаються по Небу в кінській колісниці. Іранський бог Мітра і його супутники — близнюки з кіньми — це Сонце і дві зорі: вранішня і вечірня. Образ білого коня — день, образ чорного коня — ніч. У індоаріїв, слов'ян, балтів кінь пов'язувався з Сонцем, періодами доби. В індуїзмі існував ритуал жертвопринесення коня. Кінь — жертва богам, провідник душ.

3. Лев. Символ мужності, хоробрості, верховної влади, благородства, гордості. Символ солярний, сонячний. Будда мав образ лева. В древньому Єгипті,

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

Золота Пектораль

Асірії, Вавілоні, Індії — в ролі стража, охоронця.

4. Олень. Символ плодovitості і істоти, яка веде героя в підземний світ. Протистоїть злу (змій боються оленів). Символ величчя і благородства, краси і швидкості.

5. Собака. Символ відданості, вірності. Душі померлих в древньо-грецькій міфології — в вигляді собак.

6. Птахи. Образ духа, душі (в міфології Індії, Єгипту, Вавилону, Греції).

Символ зв'язку між життям і смертю. У єгиптян: зображення птаха з головою людини — образ душі, яка покидає тіло після смерті. У народів Середньої Азії — душа в образі голуба. У християнстві голуб — зримий образ Святого Духа. Птахи — на вершині світового дерева — пов'язуються з Богом-Громовержцем. Два птаха на верхніх гілках святого дерева по різні боки стовбура символізують Сонце і Місяць. В ведичній міфології Сонце — великий птах (орел, лебідь, сокіл). У багатьох культурах птах — супротивник змій, дракона.

7. Грифон. Фантастична істота: напіворел, напівлев з довгим зміїним хвостом. У деяких легендах грифон

— дракон, який охороняє скарби.

8. Квіти. Символ краси, всплеску життєвої енергії, сили, радості життя — проте не довговічні; цикл життя і смерті. Квіти — скороминучість буття.

9. Рослини. Річний цикл рослин — це образ розвитку світу в часі: життя і смерть, воскресіння і безсмертя, родючість і процвітання. Рослинний світ тісно пов'язаний з людиною, але це інший світ.

10. Цикада, цвіркун. У Китаї — символ безсмертя.

11. Саранча. Символ руйнівної сили і божого гніву.

12. Спіраль. Образ життя і смерті, символ нескінченності, неперервності космічних, життєвих ритмів. Схематичний образ еволюції Всесвіту. В античній історії атрибут Афіни-Паллади в її справі світоутворення: спіраль, що розкручується за годинниковою стрілкою (позитивна, животворча).

Деструктивна спіраль (розкручується проти годинникової стрілки) — атрибут Посейдона, який посилає на землю водяні смерчі. Тракується в міфології і зустрічається в орнаментах, мистецтві (як обра-

Скіфи з Золотим Руном (центральна частина)

зи місяця, змія, блискавки, води, народження, потойбічного життя).

ГЛАВА 5. МЕТАЛ ЦАРІВ, ЦАР МЕТАЛІВ.

Золото — символ світла, Сонця. (І космічних Знань?...) Золото акумулює космічну чисту сонячну енергію, благотворно впливає

на енергетику людей (в певній кількості).

У християнстві золото — Благодать Божа, знак Божого світла, символ чистоти, слави і гідності.

Золото акумулює космічну чисту сонячну енергію, благотворно впливає

Птахи у середньому ярусі

благості в потойбічному житті. Тлінне все, нетлінне лише золото.

Метал хімічно стійкий, легкий в обробці. Сплави з золота і срібла, золота і міді збільшують їх твердість.

Золото має біологічну енергетику. В древні часи вважалося, що золото має лікувальну і містичну силу. Трапеца з посланцем ворожого племені на золотому посуді була знаком примирнення і клятвою вірності (вважалося, що їжа в золотому посуді не допускає наявності отрути).

Золото на протязі тисячоліть — мірило вартості.

А звідси: супутник жадібності, агресивної корисливості, злочинності, воєн... Філософ Пла-

на енергетику людей (в певній кількості).

ГЛАВА 6. ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ

в дослідженнях Б. Мозолевського.

Невідомо, яку назву дали скіфи пекторалі. Слово «пектораль» (латинське — пектораліс) — нагрудна шийна прикраса. У воїнів були нагрудні захисні пекторалі на панцирах.

У єгипетській гробниці Тутанхамона виявлено кілька таких прикрас

Наконечники Пекторалі

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

кількома шарами на тілі фараона. Пектораль — прикраса особлива. Її носили єгипетські фараони, римські імператори, мудрі скіфські жерці-оракули або скіфські царі-вожді.

Пектораль з Товстої Могили унікальна, культова.

Композиційно: три напівкільцеподібні (скоріше — овальні) яруси, поєднані між собою тоненькими золотими крученими, пустотілими трубочками. Борис Мозолевський скрупульозно вивчив і детально описав Пектораль. Його бачення:

Верхній ярус. В центрі двоє чоловіків шують хутряне вбрання, розтягнувши його за рукави. Вгорі посередині — виступ, внизу поли вбрання розходяться. В руках чоловіків археолог побачив голку, або шило. Вгорі — горит (колчан) з луком і стрілами. Другий горит внизу біля ноги правого майстра.

Чоловіки з різними індивідуальними рисами:

- різні типи облич, різні вирази облич;
- різні зачіски;
- різні фігури.

Зліва: мудрець, філософ, заглиблено-зосереджено робить свою роботу. справа — рішучість, енергія...

За скіфами праворуч і ліворуч — лошиця і корова зі своїми малятами.

Молоді юнаки-хлопці вирішують господарські

Центральна частина Пекторалі, верхній ярус

справи. Праворуч: юнак сидить на підігнутих ногах і доїть вівцю в широкий високий глечик. Ліворуч: юнак сидить на землі біля вівці, однією рукою тримає амфору, в другій руці — можливо жмут колосся...

Обидва одягнуті в довгі, підперезані поясами жупани, широкі шаровари, заправлені в маленькі чобітки. Обидва юнаки — з густим чубом до плеча, підрізаним над лобом.

Овечки смирні, їх руно передане рясними кружечками. За вівцями — коза прямує за козенятком. Завершується рух птахами. справа птах соколиного роду (такі птахи і в середньому ярусі), зліва — птах, схожий на дику качку.

Верхній ярус передає підготовку культового вбрання до ритуалу священнодійства, посвячення в таїнства... Скіфи в центрі — це не доряри з їх побутовим заняттям. У них інший статус. Про це свідчать колчани-горити і стрічка на голові старшого скіфа. Стрічка — діадема царя, символ влади. Перший жрець повчає молодшого. (Аналогія з зобра-

женням скіфа зі стрічкою на голові з кургану Куль-Оба). На колчані — сцена боротьби героя з чудовиськом. Утвердження героя-прашура.

СЕРЕДНІЙ ЯРУС.

У центрі розлогий куц з великим листям, по обидва боки паростки з закрученими спіраллю вусиками. Вусики іноді подвійні, іноді одинарні. Основу кожного вусика прикриває листок. Від стебла — квіти-дзвіночки і квіти п'яти і дев'ятипелюсткові.

В центральній частині — 5 птахів. Один — в центрі під кущем, по два — зліва і справа.

НИЖНІЙ ЯРУС.

У центрі — три сцени боротьби коня з двома грифонами. Праворуч: кінь ще на ногах тримається, ліворуч — кінь уже впав і відбивається лежачи, посередині повністю придавлений грифонами.

Грифон: дзьоб, вуха, шпичасті гребені на довгій шії, розправлені великі крила, круп лева, довгі закручені хвости.

Праворуч: леопард і лев нападають на дикого кабана, ліворуч — на оленя. Далі — собака наздоганяє зайця, потім звернуті один до одного два коники-стрибунці. Завершують два кінці пекторалі голівки лева.

В основі вірувань і космогонічних уявлень скіфів індоіранська міфологія. Пектораль передає реальний скіфський світ і водночас наповнена глибинним філософським змістом. Б.Мозолевський підкреслює: пектораль — рід культова.

Зображення підготовки до культового свята Нового року (час весняного рівнодення?...), до святкового ритуалу перемоги сил відновлення і процвітання над хаосом. На трьох ярусах: уявлення скіфів про три сфери світобудови (в християнстві — рай і пекло), міфологічні уявлення про творення світу.

Б. Мозолевський: «... є всі підстави гадати, що прикрасу виготовлено в одному з античних центрів Північного Причорномор'я, найпевніше в Пантікапейі.»

ГЛАВА 7. ГОМЕР І ЗОЛОТЕ РУНО. ЗОЛОТЕ РУНО — СИМВОЛ ДРЕВНІХ ЗНАНЬ.

Заслуговує на увагу красива версія про Золоте Руно в центрі Золотої Пекторалі.

Золоте Руно — з поеми Гомера "Ілліада".

Гомер — можливо збірний напівлегендарний образ народного поета-казкаря. Вважається автором грецьких (?), еллінських міфів, поем "Ілліада" і "Одісея". Герої, яких він оспівує, здобувають свої перемоги на Кавказі, на берегах Чорного і Азовського моря. Вчені висловлюють припущення, що Гомер був киммерійцем. Однозначності нема. (Можливо: киммери, сумери, сувіри, шумери, Гомер?)...

У поемі "Ілліада" — міф про морський похід аргонравтів по Золоте Руно.

Герой Ясон зібрав 50 героїв, команду для морського походу на кораблі "Арго", серед них — співак Орфей і сам Геракл.

Мета: досягти багатої Колхіди (сьогоднішня Західна Грузія, Абхазія), роздобути Золоте Руно — золоту шкуру чарівного барана. Аргонравти мали зробити це таємно, швидко, без галасу і підозр.

Як завжди, не обійшлося без жінки. Ясон скористався прихильною увагою доньки колхідського

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

царя, красуні Медеї, яка була жрицею в храмі Геати. (Геата — богиня морю і ворожіння, чаклунства на небі, на землі і в морі).

Щоб викрасти Медею, Ясон — в ролі коханця-шпигуна. Всупереч царській волі чаклунка Медея допомогла Ясону в боротьбі з драконом, який охороняв Золоте Руно.

Через кілька століть після міфічного походу аргонравтів (міфи Гомера відносять до 8 століття до н.е.) давньогрецький географ Страбон (жив в I ст. до н.е.-I ст.н.е.) відмітив: «Багатство Колхіди золотом, сріблом і залізом було основною метою походу аргонравтів.»

Дві тисячі років тому Страбон розкрив реальний прообраз Золото-го Руна: золотоносні ріки Колхіди і передову на той час технологію видобутку золота "за допомогою волохатих шкур".

Геродот в своїх працях назвав Колхіду "благословенним золотом краєм". Древній спосіб добування золота зберігся в гірських районах Колхіди на протязі тисячоліть. Зовсім недавно, в 40-х роках XX століття етнографи зафіксували: «Натягнувши на дошку, або розтягнувши якимсь іншим чиним овечу шкуру, занурювали в гірську річку і кріпили так, щоб її не заносило течією і щоб шкура була повернута вовною вгору. Намокла кучерява вовна втримувала частинки золота. Через деякий час шкуру дістають з води і стелять на землі для просушки. Потім висохлу шкуру вибивають, витрушують з неї золоті крупинки.»

У древній Колхиді застосовувався і шахтний спосіб видобутку золота. Відкритий і шахтний спосіб видобутку золота широко застосовувались в древньому Єгипті.

Аргонравти мали роздобути "Золоте Руно" не лише як "ключик" до ви-

добутку золота, але і як технологію переробки металу.

В далекі часи всі технологічні процеси, які були таємницею-секретом, а отже вирішували долю могутності і впливу країни (виплавки сплавів, металів, фарбників), зберігались в храмах, а суть технологій і рецептів була таємницею жреців-магів. Ясон викрав Золоте Руно і жрицю-чаклунку Медею в додочу. Чарівне Золоте Руно — символ древніх знань.

У центрі Скіфської пекторалі — Золоте Руно. Не міфічне колхідське, а скіфське.

Версія перша. Як єгиптяни і колхи, скіфи шанували, боготворили благодородний на той час метал, були багаті на золоті прикраси. Так Бог велів. Згадаємо легенду появи скіфів на цій землі: небо подарувало скіфам золоте знаряддя... Ця благословенна земля була багата на сонячний метал, на поклади золота.

Отже: скіфи не лише воїни (колчани поруч), а і золотошукачі. Волохате овече руно "віддає" намиті золоті крупинки, які знавці своєї справи намагаються зняти тонкими скребками.

Друга версія. Овече руно — символ древніх знань — таємних технологій (також заклинань, молитов, сонячно-календарних дат), які наносились на чистий внутрішній бік вичиненої шкури відомими скіфам знаками писемності.

Багато дослідників звинувачують Геродота в вигадках, схильні йому не довіряти.

Геродот розповів: «Поруч із золотоносною місцевістю живуть в норах гігантські волохаті мурашки величезною як великий кіт і без перепочинку невтомно вигрібають на світ божий купи золотого піску і золоті самородки.» Подібні легенди зустрічаються в

Лівий скіф, фас

історичних хроніках Китаю, Монголії, Індії, Японії... Грецький географ Страбон писав про гігантів-мурашок "великих, як лисиця", покритих густою жовтою шерстю, які викидають зі своїх нір золотий пісок. Що то за "волохаті мурашки"?

Вчені знайшли розгадку — це сурки, в нашій місцевості — ховрашки. Живуть в дуже глибоких до- вгих, просторих норах, які щороку збільшують, влаштовують кілька виходів на поверхню. При цьому всю вириту землю залишають біля входу в нору, насипаючи цілі пагорби.

Геродот помилявся, говорючи про золотоносні купи-мурашники, чи схибили? неуважні перекладачі?.. (мурашки — ховрашки?)

ГЛАВА 8. ЗАГАДКОВА САКРАЛЬНА СИМВОЛІКА ПЕКТОРАЛІ. ГІПОТЕЗИ ДОСЛІДНИКІВ.

Золота Пектораль зачаровує, збуджує думки багатьох дослідників.

Пектораль — це символ магічної сутності, символ акумульованих знань багатьох поколінь древніх скіфів.

Атрибути скіфської влади завжди відзначались конкретною символікою. Гіпотези дослідників:

1. Дослідники Д. Раєвський і М. Русяєва внесли своє трактування в сюжет, зображений на Пекторалі:

- в центрі: скіфський і грецький царі.

Простежується відмінність в лівій і правій частинах Пекторалі;

- скіфський цар має схожість з зображенням скіфського царя Атея (429-339 р. до н.е.), після загибелі якого скіфи перенесли резиденцію своєї держави із степів Причорномор'я в Крим, поряд з нинішнім Сімферополем;

- припущення, що в центрі Пекторалі зображені Гомер і Атей, які тримають золоте руно (зв'язок з походом аргонравтів по золоте руно).

2. Свою власну думку і цікаве трактування символіки Пекторалі подав письменник, ентузіаст-дослідник С. Пауков:

- сюжет пов'язаний з підготовкою до головного культового свята скіфів — Нового року, яке починалось в день весняного рівнодення 21 березня;

- до свята шанування Сонця скіфи готують священну реліквію "Золоте Руно" для святкової церемонії;

- в верхньому ряду Пекторалі 16 фігур, в нижньому — 23. Скіфський календар складав 16 місяців по 23 дні кожний;

- 16 місяців по 23 дні — це 368 днів. Древні скіфи знали, що рік має 365 днів і подали це через золотий календар. Трьох коней терзають шість грифонів, а над ними п'ять голубів (3 — 6 — 5) — 365;

- грифони були символом темряви і космосу, кінь в древні часи — образ Сонця. Сонце, як кінь, скаче по небосхилу і хмарах і в особливий момент зупиняється: в періоді літнього і зимового сонцестояння;

- в овечій шкурі С. Пауков побачив Кримський півострів (тільки контури морського берега не сучасні і він був більший по площі);

- птах з довгою шиєю — коса Бирючий острів

Кінь і грифони (нижній ярус)

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

на Азовському морі, туб — Федотова коса біля нинішньої Кирилівки, крило — Молочний лиман і землі біля ріки Молочної, яку в давнину називали Геррос;

- цар Атей перстом правої руки показує на Крим, другий цар правою долонею прикриває на руні таємне місце "могил царів-предків".

До нашого часу дійшла легенда про те, як у Причорномор'ї з'явилися грифони. Міфічні грифони — істоти з тілом лева, головою і крилами орла (чи дракона?), яких древні греки називали "стражами золота в країні гіперборейів".

Легенда: «У Причорномор'я грифонів заніс шквальний північно-східний вітер борей. Побачивши у скіфів золоті прикраси, зброю, предмети побуту, грифони почали забирати їх, і скіфи сховали свої дорожності. Тоді грифони накинулись на коней скіфів, їм допомогли хижі звірі, які напали на трав'яних тварин, щоб залишити скіфів без м'ясної їжі. Скіфи зібравшись в святилищі Ексампей і почали просити володарку неба Табіті вигнати чудовиськ. Богиня вночі "запала в небо шлях" і по ньому грифони полетіли назад до гіперборейів.»

Грифони - "міфічні охоронці золота" чи викрадачі золота (Сонця)?..

3. Захоплюючи, багатогранно подає своє трактування Золотої Пекторалі і скіфських міфів Олег Зуєв (до 40 років служив в авіації, автор наукових досліджень "Загадки Скіфії", "Астральні символи України чи Таємниця жерців індоевропейської цивілізації", "Золотий арійський зодіак", "Золота душа народу"):

- золоті дари Богів (плуг, ярмо, сокира, коряк) він знайшов на Небі: золота скіфська чаша — сузір'я

Касіопея, золоте ярмо — сузір'я Цефея, золотий плуг — сузір'я Жираф, золота сокира — сузір'я Лебідь.

Для Скіфів: Священне вогнище предків — всі зоряні сузір'я.

- на Пекторалі кожна домашня тварина праворуч і ліворуч має поруч дитяток: лошатко-конячка, телятко, козенятко (чи оленятко?). Лише біля вівці, праворуч і ліворуч, скіфоянаки.

Вівця, овець, баранець: звучить "arie", арії. Через пектораль: код скіфського етносу — нащадків арійських племен;

- на Пекторалі закодовані всі зоряні боги аріїв: сузір'я Тілець — скіфське сузір'я Папей — Зевс, сузір'я Візник — скіфське сузір'я Гойтосир — Аполлон, сузір'я Володарки Космосу богині Табіті — сузір'я Персей;

- у центрі Папей і Гойтосир розгорнули золоту шкуру вівці. У скіфів-кіммерійській сакральній ідеології Золоте Руно — карта зоряного неба. Саме цю таємницю елліни-аргонавти викрали у кіммерійців;

- золотий Кінг у скіфів — символ Дня;

- золотий грифон у аріїв, кіммерійців і скіфів — це магічний символ нескінченної темряви Космосу, символ ночі і нескінченності. В Скіфії Грифону відводилася роль охоронця золота від викрадачів;

- О. Зуєв вважає, що скіфи ділили Зодіак не на 12, а на 13 знаків, рік мав 13 місяців. Новий рік починався в період літнього Сонцестояння, святкувався три дні і три ночі. Нерівний бій Золотих Грифонів і Золотих Скакунів. Рік мав 13 місяців по 28 днів, чотири тижні по 7 днів.

Скільки мудрості в дослідженнях О. Зуєва! Служитель авіації Олег Зуєв найближче від нас

усіх до таємниць Неба!

4. Почута з телекрана розповідь археолога Юрія Шилова про цікавий елемент Золотої Пекторалі. Загадковий степовий "дзвіночок" цвіркун (коник-стрибунець, цикада) також знайшов своє місце в "зашифрованій" Пекторалі. Один із краєзнавців з Полтавщини розповів Ю.О. Шилу майже сучасну містичну історію:

...«Після закінчення Великої Вітчизняної війни дружина чекала чоловіка, не вірила в його загибель. Хто живий — вже повернувся в рідне село... Звернувшись до сільської ворожки. Її поради: «Запитай у цвіркуна. Вийди вночі на поріг і промов: "Цвіркуне, цвіркуне, правду мені скажи. Якщо мій коханий живий — ти кричи, якщо ні — мовчи"...»

Звернувшись жінка до нічного віщуна. Після її слів зненацька злетілись до порога хати і голосно "закричали, засюрчали" не один, а, здавалось, добрий десяток цвіркунів... Через тиждень повернувся з війни в рідний дім чоловік...»

Цвіркун на Пекторалі — образ сакрального зв'язку з паралельним світом?..

У Китаї цикада — символ смертя.

Мої міркування:

А можливо на Пекторалі зображений не добрий символ "цвіркун-цикади", а злий — саранча? Символ саранчі: руйнівна сила

Лівий скіф, профіль

природи, зброя Божого гніву, "бич Божий".

5. Найбільш вірогідним є погляд і дослідження Сергія Піддубного (Кіровоградщина): на овечому руні (з внутрішнього боку) священні написи, заклинання, молитви, таємні тексти, які прийшли від предків. Написи-обереги для нащадків. Зафіксований момент нанесення письмових знаків, можливо вишиванням.

У своїй праці "На землі Аполлона, Артеміді і Посейдона" С.В. Піддубний пропонує красиву версію: «... історія починалася зовсім не з Греції, а з території України: із священної Хортиці, яку греки видають за острів Делос (острів Доли); із святилища на острові Елевферій (Олевтерій, сучасна Березань), який знаходиться в дельті Дніпра і Бугу і яке греки видають за місто Дельфи, з царських могил Придніпров'я, з української прамови, яка стала основою всіх індоевропейських мов...»

Дійсно: санскрит — мова древніх праукраїнців, аріїв. Арії — народи індоевропейської мовної спільноти. Арійські кочівники заклали інтелектуальні, культурні основи розвитку сучасної цивілізації. Вчені говорять, що 8-10 тисяч років тому всі індоевропейські племена говорили на санскриті. Це — основа багатьох мов світу. Сьогодні санскрит

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

Правий скіф, фас

— священна мова для індуїстів, буддистів і сікхів. Велика частина слів санскриту ідентична по звучанню з українськими словами.

На Міжнародному симпозиумі з етнічних проблем історії Центральної Азії (1981р.) науковці визнали, що батьківщиною аріїв треба вважати Північне Причорномор'я.

ГЛАВА 9. ПЕКТОРАЛЬ — ВТІЛЕННЯ МУДРОСТІ ПРЕДКІВ. АРІЙСЬКИЙ КУЛЬТ СОНЦЯ.

Мої намагання розшифрувати окремі елементи древніх знань Пекторалі.

Одна із занадто сміливих версій про центральний сюжет Пекторалі кілька років бродить-блукать, "сигналізує" в моїх думках.

Дослідник С. Пауков побачив в Золотій Пекторалі контури Кримського півострова.

Моя увага змістилась до Керченського півострова. На Пекторалі двоє сильних скіфів впевнено втримують "овече руно". Що в цьому зображенні "не складається"? Що заважає сприйняти його як овече руно?

Широкі, занадто довгі "рукава", які натягують скіфи в протилежні боки.

Напрошуються гіпотетичні міркування:

- на місці "шиї" проглядається мис Казантип;

- "рукав" вліво від

нас тягнеться в глибину Кримського півострова, "рукав" вправо — на Таманський півострів;

- нижня частина "кожушини" нагадує обриси півдня Керченського півострова.

"Овече руно" - символ мирного співіснування різних племен?

Підстави для сміливої версії:

- двоє скіфів — чи не представники різних етносів?

Чубато-кучерява кругла голова зліва і видовжена — справа, з тоненькими, заплетеними по всій голові кісками до плечей, борідка клиновидна;

- антична держава Боспор Кіммерійський (Боспорське царство) утворилося в 5-му столітті до н.е. на території, що відповідає сучасним Керченському і Таманському півостровам. Столицею Боспору Кіммерійського було місто Пантікапей (сучасне місто Керч). Царі вели війни і приєднали землі в Нижньому і Середньому Прикубанні, землі на східному узбережжі Азовського моря.

ІНШІ ВЕРСІЇ. ПОМІРКУЄМО. СКІФИ РІЗНІ ЗА ВІКОМ. У ЧОМУ ЇХ СХОЖІСТЬ?

Обидва:

- воїни чи мисливці, колчани з луком і стрілами, які носили зазвичай біля лівого бедра, в цей момент поруч: вгорі і вниз;

Правий скіф, профіль

Скіф доить вівцю

- в шкіряних штанцях (одяг степових вершників). Взуття: тоненькі шкіряні чобітки зі шнурочками;

- обидва зосереджені на спільній справі;

- у обох: вуса, борода, над лобом чубчик підрізаний (як і у двох молодих скіфів з овечками).

Що вони тримають? Кілька версій:

- овечу шкуру, яку витримали в розпал літа в золотоносному джерелі і прийшов час знімати дрібніть крупики сонячного металу? Проте: для овечої шкури занадто довгі рукава... Незрозуміла нижня частина овечого руна...;

- жорстока версія: скіфи тримають обезголовленого ворога в кольчугі чи овечому жупані? Щось на місці видніється, вгадуються ноги на колінах...;

- йде процес пошиву зимового кожуха?..;

- можливо, йде підготовка "волохатої" одяжки для жерця-царя, для урочистої церемонії?..

- чи фіксуються вишивкою на внутрішній стороні особливі календарні дати?

Мої міркування (основна версія): Пектораль символізує річний календарний рух Сонця по видимому небесному схилу.

Верхній ярус:

- центральна частина, два скіфа з Золотим Руном — це вершина Сонячного саява, день найдовший, ніч найкоротша (астрономічне літнє Сонцестояння (20, 21, 22 червня);

- права частина верх-

нього ярусу, зверху-вниз символізує наростання сонячного дня від глибокої зими до максимуму в червні. Пробуджується все довкола, оживає від зимового відпочинку. Все тягнеться до Сонця, зустрічає Сонце, дивиться вправо: птах — Сокіл, козенятко, коза, вівця зі скіфом, корова з телятком, лошиця з лошатком (всього 6 картинок). День збільшується і кожна наступна жива істота (відповідно своїй природі і річному циклу — з дитятком), зображена збільшеною. Домашні тварини радіють життю;

- ліва частина верхнього ярусу символізує, на мій погляд, поступове зменшення світлового дня від максимуму (літнього Сонцестояння) до глибокої зими. Ці ж живі істоти крокують вліво, зменшуючись від лошиці до заключного птаха, до дня зимового Сонцестояння;

- моментам весняного і осіннього Рівнодення відповідають зображення молодих скіфів з овечками.

Справа: скіф з амфорою доить вівцю, йде підготовка до особливого радісного весняного свята (календарного Рівнодення — 21 березня).

Зліва: в період осіннього Рівнодення (для нас календарно: 23 вересня) скіф з амфорою, поруч — овечка. Єдина з усіх зображених істот відірвана ніжками від опори. Ймовірно: символ жертвоприношення. Жертвна істота на осінньому святі;

«ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ - сонячне послання Скіфів»

- звернемо увагу: по 6 домашніх мирних, трав'яних тварин (або тварин з дитячком) справа і зліва, що відповідає річним 12 місяцям;

- скіфам відведена особлива роль: вони відзначають Сонячні культові свята, що відповідають весняному і осінньому Рівноденню (з овечками), літньому Сонцестоянню — по центру, з вечним руном.

Великий предок білої раси Першосвяитель Рама, виходець з Придніпров'я, увів культ Овна, мирного і хороброго провідника стада («Рігведа»). Символом Сонця (і Аполлона) був Овен. Бог Зевс іноді зображався з баранячою головою.

Овечка, баран — втілення добра (як жертвна тварина — забирає людські гріхи), символ достатку — дає одяг, символ весни і світла — коли Сонце входить в сузір'я Овна (21 березня), починається весна. Золоте Руно — символ найвищої людської цінності. Скіфи говорили: зіркове Небо — стадо овцець, о Місяць — пастух.

Нижній ярус: жорсткий, агресивний, руйнівний світ. Підземний світ мертвих? Хижі, дикі Звірі нападають на невинних трав'яних тварин. Рух по півколу в нижньому ярусі замкнутий. справа і зліва вгорі по два цвіркуни (чи саранча) припиняють загальний рух, спрямований один на одного.

Грифони — жорстокі фантастичні істоти темного, руйнівного світу — шматують трьох коней. В захороненні в Товстій Могилі — три коня. Жертвоні коні. Кінь — символ Сонця. Можливо, символічно: в день літнього Сонцестояння Сонце намагається втриматися в кульмінаційному річному моменті. «В ніч на Івана Купала Сонце, сходячи, грає: то опускається за обрій, то знову підіймається»

(Митрополит Іларіон "Дохристиянські вірування українського народу").

Середній ярус: рослини, квіти, спіральні вусики, 5 птахів. Птахи — образ духа, душі. Образне зображення душі померлих при переході в нижній підземний світ мертвих. Скіфи вірили, що душа людини після смерті відходить до вогників далеких предків — зоряних сузір'їв, до Святого вогнища предків.

Яскраво подані спіральні вусики рослин. Можливо: попарне зображення двох спіралей (лівосторонньої і правосторонньої) — це фази руху Місяця? Спіраль, яка розкручується за годинниковою стрілкою — позитивна, в античній історії — світотворення, атрибут Афіни Паллади. Деструктивна, руйнуюча спіраль розкручується проти годинникової стрілки (атрибут Посейдона, який посилав водяні смерчі).

П р и г а д у є т ь с я телевізійний кадр: зйомки зі значної висоти. Біля Японських островів в океані розкручується величезна лівостороння спіраль, з наступною руйнівною водяною стихією...

Спіраль — символ нескінченності, неперервності космічних ритмів. Всевишній "закрутив" у спіраль:

- галактику;
- "хатинку"-панцир равлика;
- вихор;
- водоворот;
- велике диво — закручені хороводи насінин в золотій голівці соняшника;
- листочки на пагонах "кучерявих" рослин (з математичної точки зору "викрутаси" рослин повторюють логарифмічну спіраль).

Цікаво, що в трипільських поселеннях на Черкащині поблизу села Майданецьке глинобитні будинки були розташовані по спіралі в 2-4 витка. Ри-

туальний посуд з зображенням коловороту (символу Сонця) і складних спіралей.

В окремих древніх могилах знаходили веретено — атрибут жерців. Скіфи попереджували: не повезе тим, хто з корисливою метою посягне на священні могили. Страшна їх подальша доля...

У Золотій Пекторалі — шанування Світла, Бога Сонця, філософський пошук вічних істин і вічних цінностей, поклоніння небесним сузір'ям.

Ще версія: Золоте Руно — Сонце. В міфічних поемах Гомера аргонавти викрадають Сонце...

В якому сузір'ї перебуває точка весняного Рівнодення, те сузір'я впливає на всю епоху.

З 1721 року до н.е. і по 20 рік н.е. була епоха Овна (зображення баранчиків...). Потім — епоха Риб. Тепер Земля входить в епоху Водоля. За період в 25870 років точка весни проходить через всі сузір'я і починає нове коло...

Можливо, Гомер образно, алегорично, "переніс" Золоте Руно-Сонце з допомогою аргонавтів...

У Пекторалі — аура магічних заклять, транс-

формація скіфського духу.

Пектораль — атрибут жерця, втілення величезної мудрості далеких предків. Жерці відправляли молитви в знакові природні періоди Сонячного циклу, жрець здійснював зв'язок між людьми, світами і часами...

Борис Мозолевський в праці "Під скіфським небом" відкриває Україну: «...десятки народів хвиля за хвилею прокотилися нашою землею, поки не усвідомила вона себе в решті-решт Україною. Не двічі і не тричі мінялося в ній усе: побут, господарство, соціальні відносини, мови, культура, звичаї, але ніщо не минало безслідно — набутки століть передавалися від душі до душі, оскільки повної зміни населення на території України, попри всі його переміщення і змішування, ніколи не було.»

За висновком Б. Мозолевського: зберегтися нашому народу з найдревніших епох дало змогу стійке невмируще почуття власної гідності і національної свідомості.

Л. М. Охотник
березень 2014 року

Скіф з амфорою

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА.

1. Боннар Андре. Греческая цивилизация — Москва. Искусство. 1992.
2. Всемирная история. Довідник. — Москва. ОЛМА Медиа Групп. 2009.
3. Геродот. Скіфія. (Українські традиції.) — Харків. Фоліо. 2004.
4. Михайлов Б.Д. Загадки древнего Герроса. — Київ «Такі справи». 2009.
5. Мозолевський Б.М. «Товста могила». — Київ. Наукова думка. 1979.
6. Охотник Л.М. «Велич степових пірамід» — Дніпропетровськ. «Пороги». 2008.
7. Піддубний С.В. На землі Аполлона, Артеміді і Посейдона. — Голованівськ. 2009.
8. Пономарев В.Т. Тайны золота. — Донецьк ОООПФ «БАО». 2006.

Кращі страви української кухні

Котлети з баклажанів

Інгредієнти:

Баклажани — 2 шт.
Хліб черствий -50 г
Молоко — 125 мл
Яйце — 2 шт.
Сир (за смаком) -100 г
М'ята, базилік або петрушка
Борошно
Сіль
Перець чорний мелений
Олія

Спосіб приготування:

Хліб порізати на шматочки і замочити в молоці. Баклажани порізати дрібними кубиками, покласти в друшляк, посолити і залишити на годинку, щоб стекла гіркувата рідина. Бланшувати в киплячій солонуватій воді 5 хв. Відкинути їх на друшляк. Сир твердого сорту натерти на тертці. Вийде смачніше, якщо ви з'єднаєте 2 сорта сиру, один з яких пармезан, він надає особливий смак страві. Тепер змішуємо разом віджаті баклажани, хліб, яйця, сир і подрібнену м'яту. Можна також додати базилік або петрушку, за вашим смаком. Солимо, перчимо. Робимо котлети і обвалюємо їх у борошні. Обсмажуємо котлети з баклажанів на рослинному маслі з двох сторін. Поки не підрум'яняться. Перед подачею викладаємо котлети з баклажанів на паперовий рушник, щоб вбралося зайве масло. Хай смакує!

Вареники з сиром і картоплею

Інгредієнти:

500 гр. борошна,
800 гр. картоплі,
300 гр. кисломолочного сиру,
2/3 склянки води,
4 цибулини,
2 ст. ложки олії,
200 гр. бекону,
сіль, перець, сметана.

Спосіб приготування:

З борошна та води, додаючи дрібку солі, замісіть тісто (можна додати 1 яйце). Картоплю почистіть, відваріть у підсоленій воді, відцідіть, охолодіть і перекутіть на м'ясорубці разом із сиром. 2 цибулини поріжте кубиками і обсмажте в олії. Додайте цибулю до картоплі, посоліть, поперчіть і ретельно вимішайте.

Приготоване тісто розділіть на три частини, з яких сформуйте кружальця. На кожне кружальцетіста покладіть 1 чайну ложку картопляної начинки; скріпіть краї тіста для утворення вареників. Відваріть вареники у підсоленій воді. Подавайте вареники з сметаною або із заправкою. Заправку приготуйте в такий спосіб: бекон і 2 цибулини поріжте кубиками, обсмажте на олії до золотистого кольору.

Смачного!

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з іншими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

● ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
 В Україну: 30-40 днів
 В Москву: 30-40 днів
 В Ст. Петербург: 35-45 днів
 Решта регіонів на www.meest.us

● ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 В Україну: 3-5 робочих днів
 В Москву: 5-7 робочих днів

● ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
● ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ І КОНТЕЙНЕРІВ
● УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
● ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

**Дніпропетровське обласне управління
лісового та мисливського господарства**

*Зелене майбутнє
Дніпропетровщини
в надійних руках!*

Наша адреса: м. Дніпропетровськ
вул. Набережна Перемоги, 38

Тел: (056) 726 - 21 - 75

Факс: 726 - 71 - 75

dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net